

NORMAFA ÓVODA

OM szám: 034483

Pedagógia Program

Intézmény neve: Normafa Óvoda

Intézmény címe: 1121 Budapest, Normafa út 30-32.

Készítette: Doba Csilla óvodavezető

Utolsó módosítás dátuma: 2022. 09. 01.

I. BEVEZETŐ

Az utolsó évek társadalmi és gazdasági változásai széles körben érintették a nevelési és oktatási intézményeket. Társadalmi szinten és az oktatás területén is egyre nagyobb hangsúlyt kapott a környezetvédelem, a környezeti nevelés fontossága, az egészséges környezethez való alaptörvényben is meghatározott alapjog. A környezetvédelemre való nevelést az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja is kiemelten kezeli.

Az egészséges életmódra nevelés és a környezet tevékeny megismerése kiemelt hangsúlyt kap óvodánkban, mely összhangban van a kerület oktatási stratégiájával épp úgy, mint az Országos Alapprogrammal.

A program bevalás vizsgálatát, és az oktatási törvény módosításait figyelembe véve közösen tártuk fel a környezeti-, és egészséges életmódra nevelés személyiségfejlesztő lehetőségeit. A helyi viszonyaink, adottságaink, sajátosságaink számba vételével határoztuk meg nevelési stratégiánkat.

Célunk, hogy megőrizzük a magyar óvodapedagógia hagyományait, értékeit és hosszú távú nevelési céljainkat továbbra is a gyermek- és családcentrikus szemlélet hasza át.

Ennek meghatározója, az óvodai nevelés szakaszában, mely a gyermek három éves korában kezdődik és a tankötelezettség megkezdéséig tart, hogy óvodásaink érzelmi biztonságban, szeretetben, szép élményekben gazdagodva minél önállóbban és boldogabban élhessék meg a kisgyermekkor.

A Normafa Óvoda helyi nevelési programjának felülvizsgálatánál a következő dokumentumokat vettük figyelembe:

- 1992. évi XXII.tv. a Munka törvénykönyvéről
- 1992.évi XXXIII.tv. A közalkalmazottak jogállásáról
- 138/1992. (X.8.) Kormányrendelet A közalkalmazottak jogállásáról szóló
- 1992.évi XXXIII.tv. végrehajtásáról a közoktatási intézményekben
- Az 1993. Évi LXXIX. törvény a közoktatásról,
- 20/1997.(II.3.) kormányrendelet A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX.tv. végrehajtásáról
- 11/1994.(VI.8.) MKM rendelet A nevelési-oktatási intézmények működéséről
- 14/1994.(VI.24.) MKM rendelet A képzési kötelezettségről és a pedagógiaiszakszolgálatról
- 137/1996. (VIII.28.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról,
- 32/1997.(XI.5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve,
- 23/1997.(VI.4.) MKM rendelet a Fogyatékos gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a fogyatékos tanulók oktatásának tantervi irányelve,
- 277/1997.(XII.22.) Kormányrendelet a pedagógus továbbképzéséről, a pedagógus szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről,
- 41/1999.(X.13.) OM rendelet a pedagógus-szakvizsga képzési követelményeiről,
- 105/1999.(VII.6.) Kormányrendelet az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpontokról,
- 40/ 1999.(X.8.) OM. Rendelet az Oktatási Jogok Miniszteri Biztos Hivatalának feladatairól és működésének szabályairól,
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994.(VI.8.) MKM rendelet módosításáról, a 16/1998.(IV.8.) MKM rendelet,
- A Főváros XII. kerület Hegyvidék Önkormányzatának Oktatási stratégiája
- 3/ 2002. (II. 15.) OM rendelet

II. NORMAFA ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

“Dédelgesd álmaid és terveid, mert lelkedből fogantak;
nyomukban valósul meg mindaz, amit elérsz.”

(Napoleon Hill)

II.1. Óvodánk fő célja és feladatai

A Normafa Óvoda Pedagógiai Programja, a **külső világ tevékeny megismerésére** alapul. Az Országos program által meghatározott feladatokat, célokat ennek megfelelően határoztuk meg.

Szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó környezetünkben, melyet folyamatosan ápolva és megújítva biztosítunk, a gyermek teljes személyiség fejlesztésének támogatása érdekében végezzük nevelő munkánkat.

Célunk, a gyermek testi, erkölcsi, közösségi, anyanyelvi, értelmi fejlődésének elősegítése, az eltérő egyéni és az életkori sajátosságaik figyelembevételével.

Programunk megvalósítása a következő fontos területeket érinti:

- környezetbarát és egészségmegővő környezet biztosítása
- egészséges életmódra nevelés
  - megfelelő testedzés-mozgás
  - kulturált étkezési szokások
  - megelőzés
- környezeti kultúra megalapozása, környezet tisztelete, környezettudatos magatartás
- az óvoda és a családok által is elvárt neveltségi szint elérése
- a környezet megismerésének során változatos helyszín, téma, eszköz és módszer alkalmazása
- német nemzetiségi nevelés (egy csoportban)
- játékon belüli fejlődés biztosítása
- egyéni bánásmód gyakorlása
- kiemelt fejlesztést igénylő gyermekek mihamarabbi fejlesztése
- gyermekek érdekeit szolgáló rugalmas beiskolázás
- folyamatos megújulás tanulási lehetőségek bővítése (módszer, eszköz)
- partneri kapcsolatok ápolása, bővítése

A nevelő hatások kedvező érvényesülésének elősegítését, biztonságos, esztétikus és egészséges környezet megteremtésével biztosítjuk.

Egyéni igényeknek, szükségleteknek megfelelő, higiénikus gondozással a gyermek egészségének védelmére és megőrzésére törekszünk.

Az egészséges életmód kialakulásához szükséges **szokások** megalapozását a személyes képességek fejlesztésével teljes felelőséggel tesszük.

Különös hangsúlyt fektetünk a megfelelő mennyiségű, összetételű, és korszerű táplálkozási szokások megalapozására, nyers zöldség-gyümölcsnapra fogyasztása stb.

A testi képességek, a fizikai erőnlét, állóképesség, ügyesség, az összerendezett mozgás fejlődését a rendszeres **mozgással**, a természetjárás iránti érdeklődés felkeltésével elősegítjük.

A gyermek **erkölcsi tulajdonságainak** (egymásra figyelés, együttérzés, egymás elfogadásának természetessé tétele, önállóság, önfegyelem, feladat- és szabálytudat, kitartás, akaratának stb.) erősítése, valamint az alapvető illemszabályok megismerése, elfogadása gyakorlása nagyon fontos számunkra.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetén, az átlagtól eltérő nevelési attitűdöt és fejlesztést igénylő gyermekek segítése a is feladatunk. Fejlesztő pedagógus, szükség esetén logopédus, pszichológus segítségével történik a különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztése, támogatása.

Mivel egy német nemzetiségi csoportunk is működik a **német kisebbséghez** kötődő identitás megerősítése valamint a **sváb hagyományok megismerése**, életben tartása is fontos feladatuk. Az óvoda úgy biztosítja a német nyelvű környezetet, hogy a német nemzetiségi óvodapedagógusunk német nyelven is beszél a gyermekekhez és az óvodai nevelési program részeit is feldolgozza a nevelési folyamatban.

II.2. Gyermekekép, óvodakép

„Engem ne emeljen a magasba senki,
Ha nem tud addig tartani,
Mig tényleg megnövök.
Guggoljon ide mellém, -
Ha nem csak hallani – de érteni akar,
Hogy közel legyen a szívdobogásunk.”
(Birtalan Ferenc)

- Olyan gyermekek nevelésére törekszünk, akik **egészséges személyiségként** megszerezzenek minden olyan tudást és képességet, neveltséget, mely majd az iskolába lépéshez szükséges.
- A testi, mentális egészségének, valamint a **környezetének megóvása** elsődleges szempontjai közé tartozzon. Ezen ismeretek segítségével **fejlődjenek** testi, értelmi, erkölcsi és szociális képességei.
- Az **együttélés alapvető szabályait**, magatartási formákat betartsa, elfogadja. **Szociális érzékenysége érett legyen**, saját érdekei mellett a mások szeretete, elfogadása is egyaránt fontos számára. Mind értelmi mind az érzelmi intelligencia megszerzésével alkalmas legyen a közösség érdekeit is figyelembe venni cselekedeteiben.
- A gyermekeink más és más megismételhetetlen, egyedülálló személyiség. A pedagógusok feladata, hogy a gyermekek megismerése után minden lehetőségével támogassa őket, önmegvalósítási, önkifejezési törekvéseikhez minden feltételt megadjon számunkra.
- Ez a szemlélet azt jelenti számunkra, hogy az óvodás gyermekeinket sajátos, egyedi személyiségi egységként kell tekintenünk, valamint a gyermekeket és a környezetét kölcsönhatásban álló egységként kell értelmeznünk.

Óvodakép

- Az óvoda a köznevelési rendszer egyik **legfontosabb alappillére**. **Biztosítjuk** a 3 és 7 éves korosztályú gyermekek nevelését, személyiség fejlesztését, hogy ismeretek szerzésére, befogadására szükséges képességekkel rendelkezzenek.

- Óvodánk személyi és tárgyi feltételeivel a **környezeti nevelést**, a **környezettudatos** magatartás kialakítását helyezi előtérbe.
- Elsődleges feladatunk mellett az **egészséges életmódra** nevelés, valamint a szülők együttműködésével a gyermekek egészséges magatartás kialakítására is törekszünk.
- Az ismeretszerzés, tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítását **projektek** összeállításával tesszük, melyben a **komplexitás** teljes mértékben érvényesül. Mindezen kereten belül a pedagógusok **módszertani szabadsággal, élményeken keresztül** valósítják meg a kitűzött feladatokat. **Innovatív** törekvésünkben a régi és az új hagyományok ötvözésével valósítjuk meg céljainkat.
- Egészségnevelő, egészségvédő és környezettudatos magatartást erősítő szemléletmódunk az **óvodában dolgozó összes munkatársunk hitvallása**.
- Felelőséget vállalunk
  - a gyermeki szükségletek kielégítéséért, az **érzelmi biztonságot** nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséért,
  - a **testi, a szociális és az értelmi képességek** egyéni és életkor-specifikus alakításáért,
  - a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő **–tevékenységek megteremtéséért**, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető szabad játék szervezéséért;
  - a tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó **műveltség tartalmak közvetítéséért**; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezet biztosításáért.
- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
Óvodánkban **német nemzetiségi nevelés** valósul meg egy csoportban, az itt folyó nevelési alapelvek és módszerek teljes mértékben az óvodánk helyi programjához illeszkednek.

- **Kiemelt figyelmet igénylő gyermek támogatása és segítése is az óvodánk feladata.**

- különleges bánásmódot igénylő gyermek
  - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

Megfelelő szakemberek bevonásával, és a szülők egyértelmű együttműködésére alapozva, segítjük a gyermeknek szükséges és megfelelő fejlesztés forrását.

- kiemelten tehetséges gyermek

Az Alapító Okirat módosítása szerint:

az intézmény ellátja azoknak az ép értelmű sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését, akik a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján:

- Beszéd fogyatékos gyermek
- Egyéb pszichés fejlődésű zavarral küzdő gyermek
- Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek.

A szülővel és a kerület szakszolgálatával valamint az 1. számú Pedagógiai Szakszolgálattal együttműködve válik munkánk hatékonyá.

Összefoglalva:

Országos Alapprogram szemléletét követve a gyermekek teljes személyiségének alakítása, fejlesztése a legfontosabb célunk és feladatunk. Olyan támogató környezet kialakítására törekszünk, ahol a gyermekeink kreatívan meg tudják önmagukat valósítani, alkalmazkodni tudnak a közösséghez, az együttéléshez szükséges szabályokat elfogadják, betartják. Mindeközben képesek legyenek olyan viselkedési formákat alkalmazni, ahol kapcsolatokat tudjanak teremteni, érzelmeiket kinyilatkoztatni. Harmónikus egységben vannak a tárgyi és természeti környezetükkel, becsülik és óvják azt.

Az életkorából fakadó szükségleteinek, emberi és a gyermeki jogkörnyezet feltételei óvodánkban biztosítottak, az esztétikus környezet és a természet közelsége egyaránt erősíti a mentális- egészségnevelési törekvésünket.

Nevelőmunkánk alaptétele, hogy tiszteljük, elfogadjuk, szeretjük a gyermeki személyiséget és jó közérzete érdekében egyformán magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesítünk minden gyermeket. Kiemelt törekvésünk, hogy a gyermek naponta pozitív érzelmekkel élje át a környezetéhez fűződő viszonyát és ezáltal is gazdagodjék, harmonikusan fejlődjék személyisége.

II.3. Óvodánk feltételei

Óvodánk a Budapest Hegyvidék XII. kerületi Önkormányzat által fenntartott intézmény.

A kerület intézményi átszervezése következtében **2022. szeptember 1-től egy feladatellátási hely**el működik tovább az óvoda. Szolgáltatásaink a Normafa úton található épületben folytatódik, ahol 2003 óta **német nemzetiségi nevelést is biztosítunk egy csoportban**, támogatva az itt lakó családok német nyelvhasználatát, sváb hagyományok, értékek megőrzését.

II.3.1. Óvodánk személyi feltételei

A gyermekek nevelését óvodapedagógusok és egy fejlesztő pedagógus látja el. Az adminisztrációs, ügyviteli feladatokat az óvodatitkár végzi. Csoportonként egy dajkai dolgozó vesz részt a gyermekek ellátásában.

Az óvodában 2 pedagógus asszisztens, kertész, konyhai alkalmazott végzi az egyéb feladatokat. Az engedélyezett álláshelyek számát az OKB határozza meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését utazó gyógypedagógus végzi, a fejlesztő pedagógus fejlesztéseit, logopédus és pszichológus munkája egészíti ki.

Pedagógus elvárás a kilenc kompetencia terület mentén a következők:

- A pedagógusaink alapvető feladata, a rábízott gyermekek nevelés és oktatása.
- Gondoskodjon a személyiségük fejlődéséről, tehetségek kibontakozásáról.
- Segítse a különleges bánásmódot igénylő gyermekek egyéni fejlődését.
- A gyermekek fejlesztéséhez alkalmazzon egyéni módszereket, egyéni fejlesztési programokat, hogy pozitív önképük és önbizalmuk kialakulhasson.
- Mozdítsa elő a gyermekek erkölcsi fejlődését, együttélés magatartási szabályainak betartásával.
- Tetteikben érezhető legyen a hitelesség, tapintat és az empátia, programunknak megfelelő értékek közvetítése, tudatos képviselője legyen.
- Legyen igényük az önművelésre, fejlesszék szaktudásukat.
- A fenntarthatóság értékrendjét hitelesen képviselje és közvetítse, kialakítva a környezettudatos attitűd fejlődését a gyermekekben.

- A nemzetiségi csoportban dolgozó pedagógus a program megvalósításához biztos nyelvtudással, korszerű nyelvpedagógiai felkészültséggel és elsősorban erős nemzeti identitás tudattal, és elhivatottsággal rendelkezzen.
- Egymás szeretetére és tiszteletére neveljenek, a családi élet értékeinek megbecsülését át tudja adni.
- Szülőkkel rendszeresen tartsa a kapcsolatot a gyermekekről, fejlődésükről, magatartásukról tájékoztassa őket.
- Emberi méltóságot tartsa tiszteletben, mint gyermekek, mind szülők és munkatársak tekintetében.
- Az ismeretet magas szakmai tudás igényével sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, szakszerűen tervezzék, és irányítsa.
- A teljes titoktartás felelősségével bírjon a családokkal, gyermekekkel és az óvodával (hivatali titok) szemben.

A csoportok életét két óvodapedagógus irányítja, heti váltásban. A feladatokat együtt tervezik, összehangoltan és megosztva végzik el azokat. Az átfedési idő biztosítja a személyi feltételeket a folyamatossághoz, a gondozási feladatok differenciált ellátásához a déli órákban is.

Az óvónői párok gondoskodnak az egyéni fejlesztések biztosításáról, az eredmények rögzítéséről.

Óvodai szakmai munkaközösségek szerveződésével erősítjük az óvoda szakmai fejlődését.

Csoportonként egy dajka segíti a gondozási feladatok ellátását, az egészséges életmód szokásainak kialakítását. Partnerként vesznek részt az óvoda szépítésében higiénijának megteremtésében. Az óvodapedagógusok bevonják a **pedagógiai asszisztenseket**, dajkákat az erkölcsi, szociális képességek fejlesztésébe és a közösségi nevelésbe is.

Az óvodavezető koordinálja, irányítja az óvodában folyó pedagógiai, tanügyigazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, műszaki, közéleti, minőségirányítási, menedzselési feladatokat.

A dolgozóinkkal szemben támasztott elvárásainkat a Normafa Óvoda Önértékelési Szabályzatában rögzítettük.

II.3.2. Óvodánk tárgyi feltételei

Az óvoda egy villa épületből és egy panel épületszárnyból áll, melyben 6 csoportszoba található. A villa épületrészben 4 csoportszoba van, melyből kettő nagyobb és galériával is rendelkezik, a másik kettő kicsit kisebb alapterületű. A panel szárnyban 2 csoport működik, itt található a **német nemzetiségi** csoportunk is.

Óvodánk földrajzi adottságai igen kedvező, már - már átlagon felüliek. Udvarunk, park jellegű, mely a civilizációs ártalmaktól távol, gazdag növény és állat, madár világgal, ősfákban gazdag, jó levegőjű, így igen alkalmas az egészséges életmód, valamint környezet tudatos nevelés megvalósítására. A sószoba kialakítását újragondolva valósítjuk meg.

A csoportszobák berendezései célszerűek, megfelelőek, esztétikusak, fából készültek. Az asztalok és székek a gyermekek méreteihez igazodnak.

Mozgáslehetőséget a **tornatermünkben** biztosítjuk a gyermekeink számára. Külön rendelkezünk **logopédiai és fejlesztő szobával is**.

A csoportszobák világítása megfelel az előírt szabványoknak, energiatakarékosság szempontjából az ablakok korszerűek, valamint **Zöld óvodához** méltóan, a Hegyvidéki Önkormányzat segítségével pályázat útján **napkollektorok** segítik a takarékos energia használatot.

Az óvoda udvara, domborzata miatt, teraszosan kialakított, játékeszközökben gazdagon felszerelt. A csoportok az udvaron meghatározott helyen, életkoruknak megfelelő játékokkal telepített játékterületen vannak, mivel az udvar szelvényezettsége ezt a lehetőséget biztosítja. Sokféle mozgáslehetőségeket gyakorolva szolgálják a gyermekek igényeit.

NEVELÉSI FOLYAMAT FELADATAI

II.4. Egészséges nevelés

Célunk:

Mentális környezet biztosítása mellett a gyermek testi fejlődésének, környezetéhez való optimális alkalmazkodásának elősegítése, az egészséges életmód szokásainak, az egészséges életvitel igényének megalapozása.

Feladatok:

Az **egészségvédelem, egészségmegőrzés** megalapozó szokásainak alakítása alapvető feladatunk. A hangsúly az egészségre, az egészség megtartására, nem a betegségek visszaszorítására helyeződik. Nagy gondot fordítunk az óvodai nevelés során a gondozási feladatokra, testápolás szokásainak kialakítására, kulturált étkezési szabályok megismertetésére, betartására, öltözködésre, lelki egyensúly kialakítására. A gyermekek edzettsége óvodánk számára nagyon fontos, sok lehetőséget biztosítunk a mozgásra.

Az ember, a gyermek a körülötte lévő természeti, társadalmi környezettel, a személyiség "belső" környezetével állandó alkalmazkodó és alakító kölcsönhatásban áll, ezért is kell folyamatosan tennünk az egészségünkért, hogy egy általános jóllét **állapotát** elérjük.

Egészséges életmódra mintát nyújtó szerepünk döntő, a szülői felelősség és mintaadás mellett. Az egészség megtartása életmóddá kell hogy váljon.

Az egészség fenntartása, megerősítése, visszaszerzése a nevelési folyamat valamennyi fázisában alapvető követelmény.

Az egészség nevelés alapja az óvodai környezet **higiéniai feltételek** biztosítása, melyek a következők:

- az egészségügyi felszerelések, berendezések rendeltetésszerű kezelése
- rendszeres pormentesítés, fertőtlenítő takarítás
- a játékszerek tisztán tartása, átválogatása (pl.: a törött játék sérülést okozhat) felújítása
- többszöri szellőztetéssel a szoba tiszta levegőjének biztosítása
- helyes világítás
- a megfelelő hőmérséklet
- a megfelelő páratartalom biztosítása (párásítók, sötétlák, sötétlák, sőlámpák a növények a csoportszobában)

- az udvar tisztántartása, gondozása (hulladékmentesség biztosítása, a homokozó állapotának napi ellenőrzése, télen a lépcsők csúszásmentességének környezetbarát módon, nyáron pormentességének biztosítása, fa játékok, eszközök állapotának folyamatos felülvizsgálata, karbantartása, baleseti, sérülési veszélyt megelőző intézkedések stb.),
- a homokozók megfelelő állapotának biztosítása, karbantartása, árnyékolás és letakarás biztosítása (rendszeres felásásukkal elérve, hogy minél nagyobb felületen érje a napfertőtlenítő hatása, szükség esetén homokfeltöltés, csere, homokozó takarókkal lefedésük),
- kert növényzetének évenkénti átvizsgálása, pótlása

Az óvoda belső berendezéseivel támasztott elvárásaink:

- a földön való játék egészségvédelmi követelményei (szőnyegek tisztántartása, cseréjük)
- asztalok, székek, öltöző padok, heverők polcok, szekrények biztonságos, esztétikus állapota (szükség szerinti cseréjét)
- gyermekek ruházatának, cipőinek tárolási lehetőségének biztosítása
- a tisztítószeresek zárható tárolása
- óvodai fektetők zárt tárolása

Az egészségvédelem, egészségmegőrzés szemléletünket erősítve **“Egészségvédő hét “** programot szervezünk. Ezen a héten az egészséges életmód kiemelt szerepet kap, a családok bevonásával. Orvos szülőket hívunk, különleges tevékenységek szervezésével jutnak élményekhez a gyerekek (saláta készítés, befőtt készítés...)

Óvodánkban a **“Szív Kincsesláda”egészségvédő programot** is alkalmazzuk a csoportokban, a korosztálynak megfelelő ismeretanyaggal, tapasztalatszerzés biztosításával.

Az egészségvédő programot elsajátító pedagógusok minden évben minden csoportban bemutatják a projektet.

II.5. Gondozás

A gondozási feladatok a testápolás, higiéniai önállóság, öltözködés, szükségletek kielégítése, betegségmegelőző feladatokat jelent. Az öntevékeny környezet higiénéjára nevelés a gyermeket is bekapcsolja a szoba takarításába, rendrakásába, a játékszerek összegyűjtésébe. Kialakul bennük az óvoda tisztaságának megóvása, szépítése iránti igény.

II.5.1. Testápolás

Az óvodás gyermek **személyi tisztasága, a higiénés önállóságra** nevelése során az óvónő vezeti rá az óvodai szokásokra. A személyi tisztálkodással kapcsolatos szokásokat már otthonról hozzák, s ezeket az óvodai közösségben továbbfejlesztik. A személyi higiénéjára nevelés nem egyoldalú, nem csak az óvónő feladata, hanem a **higiénés önkiszolgálásban maga a gyermek is aktívan részt vesz. A rendszeres gyakorlás, a következetes végrehajtás a gyermeknek szokásává válik.** A felnőtt segítség, ellenőrzés lassan elmarad, a gyermek **az egészségvédő tennivalóiban önálló lesz.** Mindez a gyermek fejlettségéhez, értelmi képességeihez igazodva történik.

II.5.2. Öltözködés

Az egészséges ruházat és a helyes öltözködés szokássá alakításában nagymértékben számítunk a **szülők együttműködésére.** Tanácsainkkal, a **célszerű, kényelmes ruha- és cipőviselet** megvalósulását ösztönözzük. A cél, hogy a réteges ruházat igazodjon az időjáráshoz, a külső-belső hőmérséklethez, biztosítsa a szabad mozgást, óvja a gyermeket a sérülésektől. A hajlékony talpú óvodai váltó cipőnek higiénés és balesetmegelőző (terep) előnyei vannak, a láb és lábizmok erősödését biztosítják.

II.5.3. Betegség és balesetmegelőzés

A személyi higiénia szabályainak megtartásával a **fertőző betegségek megelőzésére is fokozottan figyelünk.** Ehhez megteremtjük a feltételeket: az egyéni tisztálkodó szerek, szükség szerint cserélt személyi higiénés felszerelések (fogkefe, fésű, hetente váltott törölköző, külön tárolt: párna, takaró, egyéni tornafelszerelés, saját váltóruha, cipő és alváshoz pizsama) személyre szóló használatával, fertőtlenítő eljárások megtartásával (szezonális megbetegedések idején).

Az óvodát csak **egészséges gyermek látogathatja**, aki a közösséget betegséggel, elváltozással nem veszélyezteti és az óvodai tartózkodása a saját egészségi állapotára nem hátrányos.

A leggyakrabban előforduló **légúti megbetegedések megelőzésére** a szabad levegőn való tartózkodást is a csoportszoba intenzív szellőztetését, a játékszerek, eszközök higiénés kezelését, a zsebkeendőhasználat fokozott ellenőrzését, az alapos kézmosást alkalmazzuk. Sószoba kialakításával, aroma terápia alkalmazásával fokozzuk a prevenciót.

A **fertőző betegségek megelőzésére** az óvodai higiéniai feltételek biztosítása a mellett a szülői odafigyelés is szükséges.

Baleset elkerülésével kapcsolatos megelőző feladataink:

- a balesetveszélyes helyek bemutatása és helyzetek felismertetése
- a balesetet megelőző (helyes) magatartás bemutatása, rendszeres gyakorlása (megerősítés, ellenőrzés)
- udvari játszóterek használatához szabályok kialakítása és betartatása gyermekek és családok számára
- a rendőrök és tűzoltók munkájának megismertetése, évi két alkalommal tűzriadó gyakorlása (menekülési útvonalak ismerete az óvodában)
- az eszközhasználat megtanítása (pl.: olló, kés, villa, kerti szerszámok)
- az önálló feladatok (a munka, a játékjellegű tevékenységek közös elvégzése)
- a csoportszoba, udvar, eszközök közös áttekintése

II.6. Táplálkozás

Kisgyermekkorban a **táplálkozás a fejlődés alapfeltétele**. Folyamatossága biztosításával figyelembe vesszük a gyermek egyéni tempóját. Önkiszolgálásra, önálló evésre szoktatunk fokozatosan mindenkit. Ennek érdekében biztosítjuk a kultúrált **étkezés feltételeit**. A kellemes, jó hangulatban (csendes beszélgetéssel kísért) ebédelés során megtanítjuk az ételek elnevezését. Megismerve étkezési szokásaikat, érzékenységüket, tapintatosan **ösztönözzük** őket az ételek megköstölésére, elfogyasztására. Különös gonddal tesszük ezt újabb étel, új íz esetében. Az étvágytalan vagy falánk gyermekeknél egyéni bánásmódot alkalmazunk. A hiányosan táplált gyermeket szociálisan segítjük. Az étkezések során és a nap bármely szakában **folyadékot kínálunk** és biztosítunk (a gyermekek számára elérhető helyen). A napi tápanyagszükséglet kielégítése és változatossága érdekében a szülők a heti étrendről, a

csoportonként kifüggesztett étlapról tájékozódhatnak. Rendszeres, jó kapcsolatot tartunk az ételt szállító konyhával.

A szülők közreműködésével valósítjuk meg a **mindennapos** illetve a mozgás tevékenység utáni, délelőtti **nyers zöldség és gyümölcs** (gyümölcsnaptár) fogyasztását.

A **kulturált étkezési szokások** kialakítását is kiemelt feladatunknak tekintjük. A étkezési szokások kialakítása, megmutatása, asztalnál elfogyasztott étkezés, épp oly fontos, mint az, hogy a gyerekek megtanulják a kés-villa használatát legalább az óvodáskor végére. A nevelés folyamatában a illemszabályok betartását (jó étvágyat kívánunk,köszönöm, egészségedre, halk beszélgetés az asztalnál,szalvéta használata) is szorgalmazzuk. Természetesen az étkezési szokásokkal kapcsolatos elvárásokat a csoport óvodapedagógusai a gyermekek életkorához és fejlettségéhez alkalmazkodva fokozatosan vezetik be.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- önálló testápolási tevékenységeit, testi szükségleteit szándékosan irányítani képes
- felismeri a tisztálkodás szükségességét, igényes saját külsejére
- a tisztálkodási eszközeit rendben tartja
- helyes technikával mossa fogát
- ismeri a zsebkendőhasználat módját,helyes orrfújást
- alkalmazza a kulturált étkezés szokásait (csukott száj, asztal rendje, evőeszközök, szalvéta használata, stb.)
- önállóan, megfelelő sorrendben öltözik, cipőt köt
- ruháját összehajtva, rendben tartják szekrényében
- eldönti mennyi ételt fogyaszt el, folyadékot önállóan tölt magának
- ismeri az öltözködés, táplálkozás és egészségvédelem elemi összefüggéseit
- önállóan, biztonsággal végzi az önkiszolgálást, környezete rendjére ügyel
- kisebb sétákon szívesen vesz részt
- megfelelően használja az óvoda kertjét, helyiségeit

II.7.Mozgás

Célunk

A gyermek mozgásigényének kielégítése, és mozgástapasztalatainak bővítése, pszichomotoros készségek és képességek kialakítása, finommotoros mozgáskészségek, mozgáskoordináció fejlődése. Örömmel, érzelmi biztonságban végzett feladatok az egészséges testi fejlődéshez szükséges izmok kialakítása, fejlesztése.

Rendszeres testedzéssel, kevés holtidővel hatékony terhelést adjunk a fizikai edzettség megalapozásához.

Feladataink

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás:

- harmónikus, összerendezett mozgás fejlődésének segítése
- a gyermeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása
- a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok,
- a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. A mozgásos tapasztalatok vezetnek el az értelmi műveletek, képességek fejlődéséhez. Befolyásolják a felnőttkori motoros repertoár terjedelmét és a központi idegrendszer érésével párhuzamosan a koordinációs képességek optimális fejlesztési lehetőségei is lezárulnak a kisiskoláskorra

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

Mozgásfejlesztésre az óvodai nevelés minden napján lehetőséget kell biztosítani.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A mozgásszervek fejlesztésének belső, élettani ingere a mozgásra való készletében mutatkozik meg. Óvodánk helyi adottságai kiválóan alkalmasak a természetes és szervezett mozgásra, és a legfontosabb szempontunk, hogy az óvoda lehetőségeit és az elhelyezkedését teljes mértékben kihasználjuk. Udvarainkon változatos, szabad mozgáslehetőségek állnak a gyermekek rendelkezésre. **A természetes mozgás során harmonikus, összerendezett mozgásfejlődést segítenek elő a terepviszonyok is** (sík, lankás, meredekebb hegyoldal, összefüggő nagy tér, lépcsők).

Kellemes, tiszta és biztonságos környezetben, **naponta több órát szabad levegőn mozoghatnak a gyermekek minden évszakban.** Esős időben, fedett teraszainkon oldjuk meg nagyfokú mozgásigényük kielégítését a friss hegyi levegőn.

Udvarunk játékeszközei változatos mozgáslehetőségeit meg kell mutatni a gyermekeknek. Az udvari mozgáslehetőségek gazdagítása és a sok mozgásos játék tanítása is segíti a gyermek komplex mozgásfejlesztését.

Az udvaron töltött időben **a szabad játék** lehetősége mellett szervezett játékokkal járunk hozzá a gyermekek mozgásfejlődéséhez. Szabad játék ideje alatt is a **játékeszközök megfelelő használatának szabályait** betartatjuk a gyerekekkel, mely a balesetmegelőzés szempontjából is nagyon fontos. Mivel a székhelyóvodában elkülönülnek a játékterek, ezeket a szabályokat minden csoportnak egyénileg határozzák meg. A tagóvodában található udvari terület más szabályok, szokások kialakítását igényli.

Szeles, esős időben, vagy havazáskor a **teraszon** légfürdőznek vagy a tornateremben, nyitott ablaknál mozognak.

Óvodánkban a havas téli játékok (szánkózás, popsisízés, csúszkálás, stb.), egyedi élménnyel gazdagítják és edzik a gyermekeket. A lehetőséget kihasználva, rendszeresen járnak a gyermekeink a **Normafa természetvédelmi területére mozogni.**

Az önfelelt örömmel kívül az esztétikai élmény is páratlan. A szervezet edzését a hideghez, meleghez, a terheléshez, a kirándulási távolsághoz csak a fokozatosság, rendszeresség és az egyéni elbírálás elve alapján valósítjuk meg.

A káros napsugárzástól napernyőkkel, a **homokozók árnyékosításával** (sátor), fejük befedésével védjük a gyermekeket.

Tapasztalják, megfigyelhetik az ember és környezetének kapcsolatát, következményeit, gyakorolhatják a környezetvédő magatartást. Havi és időszakos kirándulásaink helyszínén is megteremtjük a szabad mozgás feltételeit.

Mozgásos tevékenységet a gyermek napirendjében **naponta** beiktatjuk. **Hetente két alkalommal** szerveződik a tornateremben. Ez a tevékenység meghatározott időpontban és kötelező jelleggel történik. Az időjáráshoz alkalmazkodva a mozgást kint is **tervezhetjük**, felhasználva az udvar kínált lehetőségeket.

Tornaterben megfelelő mennyiségű tornaeszköz áll rendelkezésünkre, melyet nagy gonddal minden évben bővítjük. Eszközök mobilok, így a csoportszobába is bármikor bevihetők és a szabad játék során fejlesztési lehetőségként alkalmazható. Eszközök beszerzésekor fő szempontunk a tartóság és a fejlesztési lehetőségek, melyekkel az óvodáskorú gyermekek mozgását célirányosan tudjuk fejleszteni.

A **mozgásanyag összeállításakor** figyelembe kell venni a pedagógusoknak a gyermekek érettségét, életkori sajátosságukat, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztési irányát. Módszerekben ötvöződnak a régi és az új elvárások. A főbb mozgásanyagokat minden gyermekcsoportban **egyéni módszerrel** dolgozzák fel a pedagógusok, de a játékos helyzetek megteremtése kerül előtérbe. A mozgástevékenységeken a célunk, hogy a gyermekek a megfelelő bemelegítés után a **megfelelő intenzitású tevékenységben** aktívan vegyenek részt.

A 3-4 éves gyermekeknél a mozgások megszerettetésére és a nagymozgások fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Utánzó gyakorlatokat, természetes, elemi mozgásokat végeznek, csúsznak, kúsznak, másznak talajon, szereken, tárgy alatt-felett és gyakorolják a talajtorna egyszerű elemeit (pl.: hossztengegygurulás), az egyensúlyozást, ismerkednek a kézi-szerekkel. A tér mozgásos megismertetése a különböző irányokban és formában történő mozgással történik

5-6-7 éveseknél nagy hangsúlyt fektetünk a finommozgásra, az észlelésre, szem-kéz és szem-láb koordinációs gyakorlatokra, és a mozgás közbeni alaklítás és a formaállandóság fejlesztésére. A terhelés fokozatos növelésére és a gyakorlatok pontos, fegyelmezett, kitartó elvégzésére és önértékelésére ösztönözzük a gyermekeket.

Középső csoportos gyermekek év végi szűrése és a szakvélemények alapján az erre rászorulóknál egyéni illetve mikrocsoportos foglalkozás formájában, helyben oldjuk meg a **prevenációs feladatokat**. Fejlesztő pedagógusunk Delecató módszer alapján, a fejlesztésben részt vevő gyermekekkel heti rendszerességgel foglalkozik.

Óvodánkban délután alkalom van **különböző mozgás lehetőségekre** is, mely csak a nagyobb korosztály számára nyitott -futball, judo, népitánc, balett

A rendszeres mozgás hozzájárul a természetes testtartás kialakulásához, előkészíti az iskolai írás-mozgáshoz szükséges differenciált és koordinált izommozgás kialakítását. Minden évben van a tanköteles korú gyermekek számára orvos által végzett **lúdtalp, és gerinc vizsgálat**, mely segítségével kiszűrhetjük azokat a gyerekeket, akiknek korrekciós és prevenációs **gyógytornára** van szükségük. Ennek lehetősége az óvodánkban biztosított, gyógytornász foglalkozik a gyermekekkel.

Tekintettel vagyunk a gyermeki mozgásigény, fejlettség különbözőségére. Differenciált feladatadással, az egyéni tempónak megfelelő gyakorlással valósítjuk meg az optimális terhelésű egyéni képességfejlesztést. Az aktív mozgást, mint a fejlesztés lehetőségét alkalmazzuk a feszültségek, hipermobilitás oldására, az idegrendszer pihentetésére, az egyéni, differenciált bánásmód folyamatos érvényesítésével. A közös örömmel végzett mozgás közben kiszélesednek a társas kapcsolatok, fejlődik a tolerancia, együttműködő képesség, csapatszellem, siker-és kudarcélmény átélése, és lehetőség adódik a különböző viselkedési normák tanulására.

Tavasszal a nagycsoportosokkal a kerületi óvodák közötti sportversenyén is részt veszünk- **Sportolimpia valamint a Fitt leszek, ha itt leszel kerületi program**. A Hegyvidék sportos életéhez kapcsolódva óvodánk évente **Családi Sportnapot** szervez a szülőknek és gyermekeknek, ahol a szülőkkel közösen mozognak a gyermekek és az óvodapedagógusaink.

Elvárásaink a kötelezően tervezett mozgás tevékenység megvalósításakor, hogy a **gyermekek külön, sportosruhában** legyenek a tornateremben eltöltött idő alatt. A kényelmes viselet, a jól megválasztott rugalmas talpú tornacipő használatát alap feltételként kezeljük.

Anyanyelvi fejlesztés lehetőségei

- rövid utasításokat megérti és betartja
- mozgás tevékenység során testképéről átfogó ismereteit meg tudja fogalmazni

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- a mozgás örömeinek átélésével a természetes mozgások elemeinek gyakorlásával, a mozgásfejlődés útját végigjárja,
- jól tájékozódik a térben, az irányok, kiterjedések ismeretében, környezetében biztonsággal mozog,
- mozgásos teljesítőképessége differenciálódik, a nagymozgások a finommozgások (eszközhasználat) és vesztibuláris (egyensúlyérzetet befolyásoló) mozgások finomodnak, összerendezettebbé válnak,
- kialakul én-képe, testsémája, együttmozgás során kooperációra, együttműködésre képes,
- kialakul az oldaliság, kéz dominancia,
- észlelése pontos (magasság, távolság, alak-és térlátása), növekszik figyelemkoncentrációja, feladattartása, a szabályjátékokban a szabályok betartásának képessége,
- a pozitív személyiség tulajdonsága megerősödik, az iskolai életmódra alkalmassá válik az optimális iskolakészültség elérésével, a részképességek fejlesztése eredményeként,
- egészséges, sportos életmód iránti igénye megalapozódik
- kialakul önfegyelme, figyelme koncentrálódik az adott feladat elvégzésében
- gyermekekben alakuljon ki a meg tudom csinálni, meg is akarom csinálni pozitív kompetencia érzése

II.8. Érzelmi nevelés és szocializáció

Célunk

A gyermekeket alapvető **együttélés szabályait ismerjék meg**, pozitív érzelmüket sokoldalúan ki tudják fejezni, **alkalmazkodó és problémamegoldó képességeik** segítsék a társaskapcsolatok alakulásában. Érezzék meg **szülőföldjükhöz való kötődés** érzését, tisztelettel legyenek a társadalmi környezetük fele.

Feladatok

Óvodánkban biztonságos, otthonos légkör megteremtére törekszünk, mindemelett az érzelmi biztonság nyújtásával biztosítjuk a gyermekeink számára a **lelki egyensúlyt**. Kiemelten kezeljük a kisgyermek **biztonság érzetének** megadását. Az épületekben a gyermekek az óvodában töltött idejük teljes idejében biztonságban vannak, figyelünk az épületen belüli és az udvaron történő tartózkodásukra.

A rugalmas, és **jól működtethető napirendünk** is ezt a biztonságot erősíti. **Óvodánk elhelyezkedésének** feltételei nagyon jók, hiszen a zajjuktól, kellemetlen levegőtől mentes, erdős területhez közel található. Mentális egészségükre mind a belső tér mind az udvar is támogató hatással van.

Az érzelmi nevelés a biztonságot adó környezet nyújtása mellett **az érzelmi intelligencia** fejlesztését is magába foglalja. Az óvodába lépéstől kezdve új környezettel és társakkal ismerkedik meg, beilleszkedik az új közösségbe, alkalmazkodás szabályait elsajátítja, miközben saját egyéniségét érvényre juttatja. Érzelmein keresztül éli meg a változásokat, elvárásokat, minden cselekedeteiben és tevékenységében erőteljesen működik.

Feladatunk, hogy **a gyermekek probléma megoldó képességük a konfliktusok kezelésük** is fejlődjön, képes legyen kompromisszumokat kötni. Felesleges korlátozásokat elkerülve alakítjuk ki a gyermekek morális érzékenységét, a kudarc és siker különböző hatásainak átélésében, feldolgozásában segítjük őket.

Pozitív, reális önkép kialakulása nélkül azonban nem fogja helyesen értékelni az adott megélt helyzetet, ezért kell önbizalmát, önértékelését folyamatosan fejleszteni. Az **óvodapedagógus modell szerepe**, támogató légkör megteremtése nagyon fontos.

A közösen átélt élményeken keresztül átéli mások érzéseit. Az akarati tulajdonságok közül erősödik **az együttérzés, segítségnyújtás, önzetlenség**. Szocializáció folyamatában megtanulja **megbecsülni, tisztelni társait, a felnőtteket**. Minél több lehetőséget kell biztosítani a különböző érzések, érzelmek átélésére játékban, tevékenységekben. Segíteni kell

a gyermekeket, hogy szorgásaikat, félelmeiket bátran kinyilatkoztassa és megfelelő felnőtt támogatással feloldódjanak. Óvodánkban a drámajátékok alkalmazásával, különböző csapatépítő játékokkal erősítjük az érzelmi kompetenciákat.

Átlagtól eltérő gyermekek segítése speciális odafigyelést igényel a pedagógusoktól is. Beszéd fogyatékos, nehezen szocializál, beilleszkedési zavarral küzdő, fejlődésében gátolt, hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében a szülővel való együttműködés fontossága hangsúlyosabbá válik. A nevelő munkát segítő szakemberek bevonásával, a család jobb megismerésével kell a közösségi és egyéni bánásmód feladatait, módszereit figyelembe venni, alkalmazni.

Anyanyelvi fejlődés lehetőségei

- érzelmeit meg tudja fogalmazni
- gesztusok és érzelmek sokoldalú kifejezése

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- felszabadultan tevékenykedve képes együttműködni, egymást segíteni
- ézései felett tud uralkodni és kontroll alatt tartani
- betartja a helyes viselkedés és cselekvés szokásainak szabályait
- konfliktus-megoldási módokat ismer, önállóan alkalmaz, megegyezik társaival
- a megkezdett feladatot befejezi, igyekszik legyőzni az akadályokat
- figyelmesen meghallgatja és megérti mások beszédét, az alapvető metakommunikációs jelzéseket felfogja, alkalmazza
- életkorának megfelelő tempóban, hangsúllyal szívesen, bátran, érthetően beszél és megfogalmazza érzelmeit

II.9. Anyanyelvi nevelés

Célok

Az anyanyelvi nevelés az óvodai tevékenységek, óvodai élet teljes egészét átöleli. Az anyanyelv tisztelete, megbecsülése közben jusson el az óvodás gyermek -a beszéd és a kommunikáció eszközeivel- tiszta, érthető beszédhez, képes legyen társait megérteni. Megfelelő kommunikációs készséggel rendelkezzen, hogy a különböző természetes beszédhelyzetekben szóbeli közlése mellett metakommunikáció eszközök helyes alkalmazásával tisztában legyen. Közben ismerje a kommunikáció során a közösség magatartási szabályait és azt alkalmazza is.

Feladatok

Az óvodás korosztály nyelvi fejlettsége, kommunikációs színvonala rendkívül eltérő, ezért az óvodának nagy szerepe van – az adott helyzetet figyelembe véve – a **beszédfejlesztésben**. Az intézmény feladata a nevelés-oktatás folyamatában a személyiség olyan szintű kibontakoztatása, hogy a gyermekek beszédprodukciós szintje is megfeleljen az **iskolakészültség követelményeinek**.

Az anyanyelvi nevelés alapja az **óvónó mintaszerű beszéde** (helyes légzés, hangképzés, megfelelő hangsúlyozás, beszédritmus, megfelelő szavak használata). **Beszédviselkedésünkben** hitelességére törekszünk az adott helyzethez illően, mellőzve a túlzásokat, elősegítve a beszédmegértést, helyes kiejtés fejlődését.

Az óvodás gyermeknek nagy szüksége van arra, hogy a felnőttek beszélgessenek vele. Az óvodapedagógus feladata a **lehetőség megteremtése**, hogy a gyermek bármikor elmondhassa problémáit, elmesélhesse élményeit. Mindig meg kell hallgatni, és mindig válaszolni kell a kérdéseire. A gyermek élményeit, véleményét, elképzelését, érdeklődését tapasztalva szívesen mesélje el. Megtanítjuk, hogy beszédhelyzetben **türelemesen** hallgassák meg egymást, felnőtteket. Viselkedésben és beszédben gyakorolják az egymáshoz való alkalmazkodást.

Találkozzanak a **tárgyalás technikájával**, konfliktushelyzetekben tudjon a problémamegoldásra törekedni nyelvi eszközök segítségével. Mindehhez a pedagógustól kapjon segítséget, ötletet és mintát. Segítünk a beszédhelyzetekben, a beszélgetés kialakulásában. Ösztönözzük a verbális kapcsolatteremtési törekvéseiket és a párbeszéd kialakulását.

A gyermekre figyelve, gondolatainak meghallgatása, kérdéseinek megválaszolása állandó nevelői feladatunk.

A gyermek anyanyelvi fejlődését folyamatosan figyelemmel kísérjük.

A **logopédus** segítségével oldjuk a gátlásokat, fejlesztjük a beszédbeli elmaradást, a beszédhibákat korrigáljuk. A bátortalanabb gyermeket biztatjuk, beszédre motiváljuk, szókincsük gyarapodását segítjük.

A beszédhiba, beszédzavar, beszéd fogyatékoság kiszűrése, kezelése, fejlesztése nagyon fontos számunkra valamint, hogy a megfelelő helyen, megfelelő szakemberek segítségével megkapja gyermek és a szülő is.

Minden évben a tankötelessé vált gyermekeket megfigyeljük és ennek megfelelően alakítjuk ki a fejlesztés gyakoriságát és irányát. 2017 szeptemberétől jogszabályban foglaltak szerint, kötelező a 3 éves gyermekek nyelvi fejlettségének szűrése. Kerületünk, már 2016-2017 nevelési évből ellátja ezt a munkát.

A **beszédproblémák** tanulás akadályoztatottságot csak erősíteni fogja, befolyásolja a gondolkodás és ismeretszerzés minőségét, melynek következménye a diszharmónikus személyiség.

Minden óvodapedagógusunk a nap bármely szakában alkalmazza a **nyelvi játékokat**, melyet Dankó Ervinné, Gósy Mária, könyveiből is átveszünk. A nyelvi kifejezőképesség és kommunikációs képességek fejlesztésének érdekében be kell építeni a mindennapokba a különböző anyanyelvi játékokat és a drámajátékot. A **kerület logopédusai által összeállított** játékgyűjteményt is alkalmazzuk a csoportokban.

Óvodánkban az **anyanyelvi nevelés** az egész nevelési folyamatunkat áthatja, de önálló **tevékenységként** is megvalósulhat.

Az anyanyelvi fejlesztés során az óvodapedagógusok feladata, hogy bővítsék a gyermek aktív és passzív szókincsét, mesélés, verselés, dramaizálás lehetőségét biztosítva, **illemszabályok** betartását természetes **beszédhelyzetekben** gyakoroltassák. **Beszédművelő játékokon át mondatalkotásra és szövegalkotásra** ösztönözzék őket.

A helyes **beszéd és légzéstechnika elsajátításához** fontosnak tartjuk, hogy a megfelelő orrfújás kialakuljon! Technikai segítséget adunk a gyermekeknek és a családoknak egyaránt. **Artikulációs gyakorlatokkal, hallásfejlesztő játékokkal az érthető beszéd kialakulását** támogatjuk. Az óvodapedagógusok minden alkalmat megragadnak a nevelési folyamatban, hogy az óvodások **beszédkedve erősödjön.**

Óvodai anyanyelvi-kommunikációs nevelés fő területei:

- hallási figyelem fejlesztése
- auditív és verbális emlékezet fejlesztése
- beszéd- mozgás szinkronjának segítése(mozgással kísért mondókák, versek által)
- beszédritmus fejlesztése
- gondolkodás fejlesztése

- beszédművelés (helyes kiejtés)
- kommunikáció fejlesztés (köszönés, bemutatkozás, megszólítás, szándéknyilvánítás, elbeszélés élmény ill. kép alapján, mesebefejezés, személyi adatok)
- illem (az óvodás gyermek érintkezési kultúrája, megjelenése)
- beszédművelődés gyakorlatok(légzőgyakorlatok, artikulációs játékok,mondat és szövegfonetikai eszközök területei)

A fejlődés végére várható eredmény

- A gyermekeknek összefüggő, folyamatos, érthető a beszéde, a magyar anyanyelv szabályainak megfelelően nyilvánul meg.
- Többnyire kialakul a helyes raghasználat.Anyanyelvünk hangrendszerét képes tisztán, artikuláltan használni.Felismeri, hogy egy hang hol helyezkedik el a hangsorban.Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Verbális emlékezet érettségével képes legyen mondatokat visszamondani, rövid szövegek tartalmát összefoglalni. Képek alapján mondatot alkot. Folyamatosan, összefüggő mondatokban fejezi ki magát. Aktív szóincse segítségével ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait, felnőttekkel s gyermekekkel egyaránt tud kommunikálni.
- Ismeri és ennek megfelelően betartja a közösségi magatartásszabályokat a beszéd folyamatában.

III. FEJLESZTÉSI FELADATOK TEVÉKENYSÉGEKEN

III.1. A Tevékenységekben megvalósuló tanulás

"Mert nevelni és tanítani csak akkor tud az ember, ha megérti azt, akit alakítani, formálni kell, mint ahogy a festő is csak úgy tud festeni, ha ismeri a színek természetét és lényegét."

(Rudolf Steiner)

Célunk

Az óvodás gyermek képességeinek differenciált fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, személyre szabott pozitív értékeléssel az iskolai beilleszkedés közvetett segítése.

Feladatok

A tanulás a nevelési folyamatban, sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó szervezett tevékenységek felkínálásával valósul meg.

A tevékenységek, fejlesztő játékok tervezésénél gondolunk a gyermek természetes szükségleteire (manipuláció, cselekvés, mozgás), életkorának megfelelő érdeklődési körére és előzetes **élményeire, tapasztalataira.**

Követlen szemlélés, vizsgálódás, tapasztalat szerzés a célravezető a természeti és társadalmi ismeretek megszerzésében. Ezért is kell a tanulás lehetőségeit minél több közvetlen tapasztalásban és tevékenységben biztosítani.

A tanulás, ismeretszerzés csak akkor válik hatékonyá, ha a gyermek önkéntes részvétellel, érdeklődéssel teszi. Ha a gyermek maga, közvetlenül ismerkedik a tárgyakkal, jelenségekkel, benne merül fel a kérdés, önként és aktívan keresi a megoldást, rájön a gondolkodási műveletekre, így **sikerélményhez** jut. Csak így válhat tartóssá a szerzett információ.

A tevékenységbe ágyazott **tanulást játékos formában** tervezzük és valósítjuk meg.

Már a kiscsoportos kortól kezdve olyan tapasztalatszerzési **lehetőségeket** nyújtunk az óvodában, ami iránt érdeklődik a gyermek, kíváncsiságát kielégíti. A 3-4 éves korosztálynál elsősorban az **önkéntelen figyelem**, majd fokozatosan a **szándékos figyelem** kialakítására, fejlesztésére nagy hangsúlyt fektetünk. Különösen az 5. életévtől tankötelessé válás a figyelemkoncentrációnál a figyelem tartóssága, terjedelme, a **feladattartás, az akaraterő, az önállóság** mind meghatározója az irányított tanulásra való képességnek.

Az óvodai tanulás a **napi tevékenységek folyamatába** beépítve frontálisan, és/vagy kisebb csoportokban és egyénileg is történik. A képességfejlesztést interaktív, tanítási – tanulási módszerek dominanciájával közvetlen, sok érzékszervre ható tapasztalatok **komplex feldolgozása** során valósítjuk meg, ami a megismerő képességeket és a szociális tanulást is magába foglalja.

A **témaköröket** az évszakok váltakozása, a hagyományos ünnepek és természetvédelmi "zöld napjaink" sorrendje szerint alakítjuk ki.

Témákat projekteken dolgozzuk fel, komplexitás jegyében a külső világ tevékeny megismerésében.

A mozgás tevékenység adott, kötött időben történik, minden más tevékenységi formát a heti ciklusokban a pedagógus dönti el mikor és milyen formában szervezi meg. A munkaformák szervezésében figyelembe kell venni a korosztályt, a gyermek összetételét és képességeit, ennek megfelelően kell átgondolni a kötött és kezdeményezett tevékenységek arányát.

Módszerünk

- **kooperatív tanulási** helyzeteket biztosítva-frontális, mikrosoportos, páros tanulási helyzetek biztosítása, egyéni fejlesztések
- **önkéntes részvétellel** kapcsolatba kerül az ismeret többoldalú megközelítésű feldolgozásával
- érdeklődésének fenntartása, folyamatos motivációval, **tartós figyelmének** erősítése
- **elmélyülési lehetőséget** biztosít a feldolgozandó témában
- a tapasztalatszerzés **folyamatosságának biztosítása**
- az ismeretet összefüggéseiben, kölcsönhatásaiban, hosszú folyamatban dolgozzuk fel
- a naponta ismétlődő feldolgozás megteremti a **folyamatos gyakorlás feltételeit**
- a gyermekek **egyéni fejlettsége** határozza meg a témakörök feldolgozásának mélységét
- a témakör feldolgozása mindig az egészről indul ki, majd a részletek egymásra építésével az egészhez tér vissza.

Figyelünk az egyenőtlenül fejlődő, különböző területeken fejlesztést igénylő gyermekekre is. Feltárjuk azokat a tényezőket, amik a gyermek figyelmetlenségét, észlelési problémáit, tanulási, viselkedési zavarokat, mozgáskoordinációs problémákat okozhatja.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek között az átlagtól eltérő jobb képességekkel rendelkező gyermekek támogatása is felelőségünk.

Amikor orvosi-pszichológiai vagy logopédiai korrekcióra van szükség, akkor szakemberek segítségét is igénybe vesszük a gyermek harmonikus fejlődésének biztosításához, az iskolai kudarcok megelőzéséhez.

A szülők folyamatos tájékoztatásával, meggyőzésével, igyekszünk feltárni a problémát, és azt elfogadtatni a szülőkkel is. **A gyermek érdekeit kell figyelembe** venni és a szülők felelősségét erősíteni e tekintetben is. Fontos, hogy az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésekor kezdje meg iskolai tanulmányait minden gyermek (leghamarabb 6. életév betöltésekor, legkésőbb 8. életévében válik tankötelessé az óvoda, illetve ha szükséges kerület Szakszolgálat vagy 1.számú szakértői bizottság véleménye alapján).

A tanulás feltételeinek biztosítása az óvoda, óvodapedagógus feladata.

A szülők egyértelmű működésével, a családi és óvodai nevelés összekapcsolásával szükséges a gyermekeket támogatni.

Az óvodai nevelés **teljes idő vallumában** biztosítani kell a feltételeket, tanulást támogató környezet megteremtésével.

- Nyugodt légkör kialakításakor, a napirendhez alkalmazkodva **szerveződik a tanulási** folyamat.
  - spontán tanulás, szabad játék tevékenység közben
  - utánpótlás útján
  - cselekvésen keresztül
  - óvodapedagógus irányított megfigyelésre, tapasztalásra épített helyzetekben
  - problémahelyzetek megteremtésével

- **Az óvoda bármelyik helyiségében szervezhet** a pedagógus tevékenységet a gyermekek számára-pl. tornateremben nemcsak mozgás, valamint az óvodán kívüli környezetben is.(kirándulások)
- Jól átgondolt, **stabil szokásrend** biztosítása (halk beszéd, tapintatos viselkedés, szabályokat tudják, betartják) mellett kezdeményez a pedagógus tervezett tevékenységet (reggelizés utáni időben illetve délután is)
- **Kompetenciák, képességek** sokirányú fejlesztése feladatunk.
- Figyelemmel kísérjük a gyermek részvételét a tevékenységek során
- A gyermek **előzetes tapasztalatra**, ismereteire építünk.
- Folyamatos ellenőrzéssel, személyre szabott **pozitív értékeléssel** segítjük a tanulást(dicséret), - a tévedés lehetőségét meghagyva a kudarcok leküzdésére, többszöri próbálkozással fejlesztjük a gyermek önállóságát, önbizalmát, kitartását, feladattudatát, figyelmét.
- A kiemelkedő képességű és a részképességek fejlődésében elmaradt gyermeknél figyelembe vesszük a külső és belső tényezők (általános, egyedi adottságok, környezet, nevelés) összhatását és a gyermek egyéni érzelmi ütemében oldjuk meg.
- A **differenciált fejlesztéssel** és bánásmóddal a leghatékosabb egyéni fejlődést biztosítjuk a gyerekek számára

Anyanyelvi fejlesztés lehetőségei

- Érthetően, mondatokban fejezi ki gondolatait, egyéni élményeit.
- Az egymás közötti kommunikációs kapcsolatok során metakommunikációs eszközökkel is kiegészíti jelzéseit, ami egymás jobb megértését eredményezi (pl.: arckifejezések, gesztusok, hangszínek).
- Lehetőség nyílik a "kíváncsiság" során párbeszédre, a megfigyeléseknél monologikus beszédre, gazdagodik szókincse, árnyaltabb lesz kifejezésmódja a tapasztalatok, ismeretek bővülésével.
- A gondolkodás fejlődésével párhuzamosan alakul ki a közlés verbális tartalma, minősége.
- Odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés képessége fejlődik az óvónő személyes példájával.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Kialakul feladattudata, a feladat elvégzése motiválja.
- Ismételt helyzetekben is türelemmel, kitartással áll a feladatvégzéshez.
- Tevékenységei, megfigyelései során felfedezi az ok-okozati összefüggéseket.

- Szándékos figyelme eléri legalább 30-35 percet.
- Többféle megoldásra törekszik, kreativitása a problémahelyzetek megoldásában érvényesül.
- Konkrét, elemi ismeretek, jelenségek esetében ítéleteket alkot, következtetéseket von le.
- A valóság és a mese elemeit egyértelműen képes elkülöníteni.
- Segítséggel kijavítja saját tévedéseit, ellenőrzi saját tevékenységét.
- Önértékelésre törekszik, önképe reális alapokon áll.

III.2. Játék

„Ő azt hiszi csak játszik. De már tudjuk, mire megy vele. Arra, hogy a világban otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”

(Varga Domokos)

Célunk

A szabad játék elsődlegességének biztosításával a gyermek egyéni vágyainak, spontán elképzeléseinek megvalósítását, változatos játéklehetőségekben biztosítjuk. Az élmények, tapasztalatok gazdagításával a külvilág elemeinek folyamatos megismertetésével, a kreativitást fejlesztő és erősítő sokszínű játék tevékenység kialakításának elősegítése. A gyermek legalapvető pszichés szükségleteinek biztosítása és támogatása alapvető célunk.

Feladatok

A célszerűen alakított stabil **szokásrendszer** zavartalaná, szinte „önmagától” működővé teszi a csoport életét. A párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével **folyamatos napirend rugalmasságával** lehetővé válik a gyermek számára, hogy elmélyülten játsszon. A játék a gyermek alapvető joga, örömforrás, önmegvalósítás színtere.

Elegendő időt kell adunk a játék tartalmának kibontakozásához. A napirend igazodik a különböző játékos tevékenységekhez, a gyermekek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A játék lehetőségének irányának, tartalmának, irányítása,

megvalósítási lehetőségei egyénleg, csoportonként változik. A gyermekek csoport összetétele, korosztálya, beállítódása, hozott és együtt megélt élmények befolyásolják.

Nyugodt, barátságos légkört alakítunk ki, melyben a gyermek megérkezésétől önálló választás alapján játszik. **Szabadon dönt** a játékfajták, játéktársak, a játékhoz szükséges eszközök kiválasztásában a játék helyének, idejének meghatározásában. Lehetősége van a szemlélődésre, válogatásra, félrehúzódnásra, egyedüllétre, a gyermeki ötletek szabad áramlására, a tárgyak kreatív használatára, a magányos vagy társakkal együttműködő játékokra.

Változatos, nagy helyet biztosítunk a gyermekek konkrét ötleteinek megvalósításához.

Állandó és rugalmasan átalakítható, variálható tereket ezek a csoportszobákban található mobilbútorok variálásával biztosítjuk. Egymástól elhatárolt, meghitt kuckók kialakítására van lehetőség. Ezáltal a gyermekek kis csoportjai elkülönülhetnek. A csoportszobáinkban a nagyobb gyermekekkel közösen alakítjuk ki a különböző játékterületeket. A gyermek, játékukhoz önálló elképzeléseik, saját igényeik szerint a szükséges teret alakíthatják, átrendezhetik és visszarendezhetik.

Ugyanakkor állandó helyek kialakításával egy biztonságos környezetet is teremtünk. Ennek megfelelően bizonyos játékok meglétének állandósága szükséges.

Állandó helyek:

- családi játék, szimbolikus játékok helye
- mesesarok, mesehelyszín
- építő, közlekedő játékok tere
- mozgásos, énekes játékok szabad területe
- rajzolás, festés, agyagozás, barkácsolás, kézimunkák helye

Az óvodánk udvara lehetővé teszi a **mozgásos játékok, sportjátékok** szervezését is - labdajátékok versenyek, foci stb. - ugyanakkor jó idő esetén az udvarra is szervezünk egyéb kézműves tevékenységeket (nemezelés, festés, rajzolás)

Az eszközöket különös gonddal választjuk ki. Meghatározó szempontjai: a csoportban lévő gyermekek életkorának és egyéni fejlettségi szinthez igazodó, jó minőségű, a gyermekek fejlesztését szolgáló, tartalmas (lehetőség szerint természetes alapanyagú), egész személyiséget fejlesztő hatású, cselekvésre, gondolkodásra motiváló eszközök. Feladatunk

között szerepel, hogy az óvodában használt játékok-otthonról behozott is-mentes legyen a divattól és minőségében az elvárásainknak megfeleljen! Játékainkat a tatóság, esztétikai igényesség és a fejlesztési értékek figyelembe vételével bővítjük!

Nagy választékot biztosítunk a nagy- és finommozgást, beszédkésztséget, kreativitást, gondolkodást fejlesztő, konstruáló játékok, eszközök terén. A **készen kapható játékszereken** kívül félkész és szimbolikus eszközökről is gondoskodunk (kellékek, ruhadarabok, kiegészítők).

A játékeszközöket elérhető magasságban és esztétikus, jól kezelhető, hogy a gyermekek bármikor biztonsággal elvehessék és visszarakhassák a helyükre azokat.

Udvari játékeszközök fejlesztésénél arra törekszünk, hogy hatékonyan szolgálják a nagymozgásos fejlődést. A szabad játékokhoz szükséges eszközöket a csoportszobákban megszokott mennyiségben és minőségben, a szabadban is biztosítjuk.

A pedagógiai nevelési programunkban kiemelt jelentőséget kap a közvetlen környezetben, **sétákon, kirándulásokon történő gyűjtögetés** (kisebb-nagyobb kövek, kavicsok, tobozok, termények, magok, ágak, kérgek, „ki mit lát benne?”), és ezek játékhoz való felhasználása.

Az értelmi és képességfejlesztő vagy környezeti ismereteket is rendszerező eszközeink egy része **saját illetve a gyermekkel közös készítésű** (pl.: társasjáték, puzzle, levélpárosító játék, stb.).

A játék tevékenység a **szocializációs folyamat** fontos eleme. Együtt megélt élmények, érzések a társakkal való kapcsolattartási, alkalmazkodási készségek fejlődnek. A gyermeki fantázia, kreativitás, leleányesség támogatása mellett, a tradicionális játékok életbentartására törekszünk. A **felnőttek utánozható mintát** adnak a gyermekek számára, könnyebben leképezik a valóságban megélt érzéseiket, élményeiket.

Az óvodai és csoport programok tervezésénél a jól megválasztott helyszínnel gyermek élményszerzésének feltételeit és lehetőségeit gazdagítjuk. A játék során szerzett tapasztalatok beépülnek a tanulási folyamatba is (pl.: játékba integrált, játékra építő tanulás) és a tanulás folyamatát is játékos módszerekkel szervezve sokkal hatékonyabbá válik.

A játék szerepének fontosságát a szülők fele is közvetítjük, hangsúlyozzuk. A gyermek játékban megmutatott viselkedése a belső világát, érzelmeit mutatja meg, melyre nagyon kell figyelniük, terelnünk az egészséges személyiség fejlődés érdekében.

Az óvodában jelenlevő játékfajták:

A **gyakorlójáték** az érzékszervek funkcióit próbálgató tevékenység, amely elősegíti a tárgyak, anyagok különböző tulajdonságaival, egymáshoz való viszonyaikkal való ismerkedést, tapasztalást. A kutató kedv jól fejleszti a szem-kéz koordinációt, a kéz és a laterális dominancia kialakulását. Különösen azoknál a gyermekeknél segítjük a gyakorlójáték fejlődését, akik tartósan ezen a szinten vannak. A gyakorlójáték a nagyobbak között, a részképességekben nagy lemaradást mutató gyermeknél is gyakori (pl.: szerep és konstruáló játék részeként). Bármilyen tárgy, építőjáték szerepet kaphat a játékban.

Szimbolikus játék: A gyermek fejlődésével az eszközökhöz való ragaszkodást fokozatosan felváltja a szerepek megformázása, vállalása utánzási vágyból. Közben begyakorlódnak a szerep adta normák, viselkedési módok, szabályok, valamint cselekvések, műveletek.

A legkisebbek játékában is megjelenik a „mintha” helyzetek létrehozása, egyszerű kellékekkel és mozdulatokkal megjelenített szerepek eljátszása. Később képes a gyermek a környezetét utánozni, a látottakat, hallottakat elraktározni, próbálgatni, ismételtetni, variálni, és belőlük újat alkotni.

4-5 évesek már szimbolikus kombináció segítségével teljes játék-jelenetek, majd folyamatok kidolgozására is vállalkoznak. Mindennapi élet tárgyait, jelenségeit, eseményeit behelyettesítik más, általuk kitalált dolgokkal.

A **dramatizálás és bábozás** lehetőségével a gyermek szabadon, kötetlenül megjelenítheti kedvenc meséit, újra átélheti az irodalmi élményeit.

A mindennapi mesék hatására nő a gyermek bábozó, dramatizáló kedve, melyet fokoz az óvónő bábjátéka is. Általa a szorongó, visszahúzódó gyermek is megfelelő gátlásairól, felszabadultan merül el a bábozásban. Óvodánk jól felszerelt eszközökben, melyet a z óvodapedagógusok saját készítésű eszközökkel is gazdagítanak.

Készen vett, saját és a gyermekekkel közösen készített eszközöket, kellékeket, jelképeket használunk fokozva a beleélő képességet és önkifejezést. A bábozás és a dramatizálás során a

gyermek a történet részese a saját elképzelései szerint, megvalósíthatja vágyait, felelevenítheti érzelmi, esztétikai élményeit.

Mindkét tevékenység fejleszti a gyermek önkifejezését, kreativitását. A beszédet, mozgást és a bábozási kedvet egy-egy kedvenc bábbal is segíthetjük. A mesék megjelenítésében modellelt adunk egy-egy mesehős megformálásához erkölcsi élmények elmélyítését segítve ezzel.

A **barkácsolás** a gyermek önként választott tevékenysége, eszközök, anyagok, szerszámok és technikák használatának bemutatása alkotó jellegű légkörben, hogy elősegítse a gyermeki fantázia kibontakozását.

A természetben gyűjtött anyagokból az érdeklődő gyermekkel játék és egyéb eszközöket (pl.: a csoportszoba díszítéséhez) készítünk.

A kisebbek még a játék megjavításában, szerelésében, apró hibaelhárításokban működnek közre óvónői irányítással. Az előttük elkészített mintát másolják, később saját elképzeléseikkel is próbálkoznak. A nagyoknál már a dramatizálás, bábozás, szerepjáték természetes velejárója a barkácsolás és ezt segíti az egyre biztosabb anyag- és eszközhasználatban (megtanulják a veszélyes eszközök, pl.: olló, tű, kés használatát).

A **szabályjátékban** a szabályok pontos ismerete, pontos betartása, elfogadása adja a játék teljes örömét. A verbális, mozgásos és manipulatív játéktevékenységek során a gyermek önálló, miközben a szabályokra figyel. Elsősorban a mozgást fejlesztő szabályjáték, a szabály megfigyelésével, megjegyzésével, betartásával, a koncentrálással a gyermek érzelmi, akarati életére is hatással van. A játékban való sikere, kudarca során pozitív és negatív érzelmeket átélve, megtanulja mindkettőt elviselni.

A kulturált, toleráns, másokat tiszteletben tartó magatartást gyakorolja, miközben fejlődik a felelősség- és közösségtudata. A gyermek fejlettségének, kíváncsiságának megfelelő, optimális nehézségű szabályjátékokat választunk ki, ügyelve arra, hogy ezek egyszerű szabályaikkal betarthatóak legyenek, de szellemi erőfeszítést, ügyességet is igényeljenek.

Az értelmi képességeket fejlesztő szabályjátékok valamely, vagy egyszerre több értelmi képesség fejlődését segítik elő.

Anyanyelvi fejlődés lehetőségei

- A játékot kísérő erős érzelmek növelik a gyermek közlési vágyát, beszédkedvét
- az együttjátszást kísérő párbeszédok során beszédalkalmak elősegítése, megteremtése
- szerepvállalásaikban metakommunikációs eszközök alkalmazása, gyakorolása

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Szükségleteinek, életkorának megfelelő játékot válasszon és tartalmas, elmélyült tevékenységre legyen képes.
- A játék öröme legyen számára, ön feledve, felfedezve tudjon játszani.
- A játékban megfelelő tapasztalatok, élmények nyomán dominánssá váljon a szerepjáték
- Igényelje az együttjátszást, egymáshoz és a játék szabályaihoz tudjon alkalmazkodni el tudja fogadni azt.
- Egyéni ötletet képes legyen megvalósítani, barkácsolás során létrehozott produktumot játékába be tudja illeszteni.
- Kialakul a játékon belüli önállósága, kezdeményezőkézsége, a másik gyermek játékának tiszteletben tartása.
- Közös játékban az óvoda elvárt viselkedési szabályai megjelennek

III.3. A természeti, társadalmi környezet tevékeny megismerése

Célunk

Megalapozzuk a gyermekekben a természeti, a társadalmi és az épített környezet, az életet tisztelő szokásrendszer alakulását. Ismerje meg a környezeti kultúra értékeit, és környezetünkkel harmonikus együttélés és magatartás szabályait el tudja fogadni és követni. Megismerje a környezetalakító munka jelentőségét, hatását és következményét.

A gyermekek mennyiségi, alaki, tér- és síkbeli szemléletének alapozása épüljön be a környezet tevékeny megismerése folyamatába. A matematikai tartalmú tapasztalatokkal, ismeretekkel való találkozás során gyermekek gondolkodása, problémamegoldó képessége folyamatosan fejlődjön.

Feladatunk

Óvodánk sajátosságának köszönhetően a gyermekek **közvetlen óvodai környezetben** teremthetjük meg a sokszínű élményekre, tapasztalatokra alapozó képességek, készségek fejlesztését. A **természetbarát óvodai környezet kialakítása** érdekében, kerti munkákat **folyamatosan** végzik a gyermekek, hogy a környezetük ránti felelőséget erősítsük bennük. A kerti szerszámok mennyisége és minősége, az év bármely szakában elvégzett feladatok elvégzéséhez megfelelőek. **Családokkal együtt tavasszal és ősszel** együtt rendezzük az udvart, pótoljuk a növényeket, ápoljuk a növényeinket.

A **növények és állatgondozása csoportszobákban** is folyik. A gyermekek általuk kiválasztott terráriumba vagy akváriumban levő kisállatok gondozását vállalják.

Helyi adottságainkat kihasználva az óvodán belül és **külső helyszíneken** is biztosítjuk a gyermek számára a tapasztalatszerzést. A nevelési programunkban a **csoportonkénti havi séták** betervezése is elvárás. **”Hegyvidéki séták”** gyűjteményünket, melyett a pedagógusaink állítottak össze, használva tervezzük az óvodán kívül szervezett tapasztalatszerzés lehetőségét.

A környezettudatos életmódra nevelés, környezetben éléshez szükséges helyes magatartás formálásával és környezetünk megismerésének lehetőségeivel a gyermekekben **az ökológiai gondolkodásmódot kell erősítenünk. Komposztálással,** a biológiai körforgás megfigyelésének lehetősége van biztosítva. **Szelektív hulladékgyűjtés** bevezetése a csoportokban is megvalósul. **Haszonkert kialakításával a** konyhakerti és gyógynövények gondozását a nagyobb gyermekek vállalják.

Óvodánik a **Zöld Óvoda és Madáróvoda** címmel rendelkeznek. A madarak gondozása egész évben folyamatos, a kihelyezett odukat a gyerekek tisztítják és pótolják az eleséget. A **Madárkarácsony** hagyományos ünnepünk során a gyermekekkel, eleséggel díszítik fel az óvodák udvarait.

Az évszakok hagyományos ünnepei között jelentős szerepet kapnak a környezet- és természetvédelem fontosságát hangsúlyozó **jeles napok, „zöld ünnepek”**. Érdekes, izgalmas, új tevékenységekkel készülünk hosszasan a természet ünnepeire, sok élménnyel emlékeztetessé téve az óvodánkba járó gyermek számára.

Hagyományként feldolgozott projektjeink:

- Állatok világnapja
- Madarak- Fák napja
- Víz világnapja
- Föld napja

III.4. Matematikai tartalmú tevékenységek

Az óvoda egész nevelési folyamatában, tevékenységekben matematikai tartalmú helyzeteket él meg a gyermek. Fontosnak tartjuk, hogy matematikai vonatkozású **fogalmakat, ismereteket játékos, életszerű helyzetekben tapasztalja meg.**

A környezet megismerése során a gyermek mennyiségi, alaki, kiterjedésbeli összefüggéseket fedez fel cselekvéses és gondolati tevékenységei során. Összehasonlít, szétválogat, sorba rendez szabadon, vagy megnevezett, kiemelt tulajdonság szerint. Összemér hosszúság, irány, tömeg, űrtartalom szerint (befőzés, sütés, homokozás során).

Az **óvodapedagógus feladata**, hogy a spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett, a tevékenységben való alkalmazás lehetőségeinek gazdagítására, kiaknázására törekedjen.

A tevékenység során a szemléltetés és cselekedtetés, játékoság nagyon fontos az ismeretek befogadásának hatékonyságában.

A környezetünk élő és élettelen anyagainak ezért fel is használjuk eszközként.

A **közvetlen tapasztalatszerzésre** épülő problémahelyzetekben a matematikai nyelvezet és fogalmi ismerete kialakul. A problémák felvetésekor szem előtt tartjuk az egyéni képességeket, készségeket és a munkatempót. Egyénre szabott feladatokkal motiváljuk az önálló, cselekvő tapasztalatszerzést, aktivizáljuk, alapozzuk a logikus gondolkodást.

A mindennapi eszközök, élethelyzetek kihasználása mellett, matematikai képességeket fejlesztő játékaink is vannak, mellyel erőteljesebbé változatosabbá tehetjük az ismeretek elsajátítását.

Matematikai tartalmú tevékenységek területei:

- számfogalom kialakítása-számlálás és számolás
- mennyiség fogalom kialakítása
- ok-okozati összefüggések, következtetések levonása
- becslés és mérés
- geometriai tapasztalatszerzés
- téri viszonyok felismerése
- problémaérzékenység, problémamegoldóképesség

Az óvodai nevelésünk során a matematikaik tapasztalatok, ismeretszerzés bármelyik tevékenységbe beépülhet, de önálló része is lehet a folyamatnak. A tervezéskor figyelembe kell venni a gyermekek életkorát, fogékonyságát, terhelhetőségét.

Anyanyelvi fejlesztés lehetőségei

- A gyermekekre figyelünk, meghallgatjuk mondanivalójukat
- megfigyelései elmondása során gyakorolja az összefüggő beszédet kisebb közösség előtt,
- spontán és irányított beszélgetés során a gondolatait egyre pontosabban képes kifejezni,
- bővül a fogalmak köre és tartalma, a matematikai kifejezések is beépülnek aktív szókincsébe (pl.: relációs fogalmak),
- a természet változásaival, sokszínű jelenségeink megnevezésével a magyar nyelv gazdag tárházával ismertetjük meg a gyermeket,
- a megtapasztaláson alapuló megismerés, sokoldalú információszerzés biztosításával, gyarapodik a gyermek aktív, passzív szókincse. Feladatunk mennyiségi és minőségi új fogalomrendszer kialakítása, a beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, kontextusos beszéd gyakorlása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- szívesen bekapcsolódik a környezeti tevékenységbe
- megkülönbözteti az évszakokat, ismeri jellemző jegyeit, tudja hogyan követik egymást, felismeri a napszakokat
- elemi összefüggéseket felismer
  - természeti jelenségekben
  - öltözködés-időjárás között
  - növények fejlődése-időjárás között
  - állatok viselkedése-időjárás között
- ismernek élőhelyek szerint arra jellemző néhány növény- és állatfajt
- megkülönbözteti a szép, tiszta, esztétikus és a piszkos, szemetes, megrongált környezetet, ezzel kapcsolatban véleményt mond
- ismerik a víz fontosságát, a papír újrafelhasználásnak a lényegét, a komposztálás célját
- bemutatkoznak (tekintettartással), tudják családtagjaik nevét, szüleik foglalkozását, és lakásuk címét
- ismerik óvodájuk nevét, szűkebbkörnyéken jól tájékozódnak

- gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, valamint a járműveken való közlekedésben, utcai viselkedésben
- összehasonlítanak mennyiség, nagyság, szín, forma szerint,
- megkülönböztetik a jobbra, balra irányokat, értik és követik a helyet, irányokat kifejező névutókat,
- a megismert szavakat, kifejezéseket használják, érthetően beszélnek

III.5. Verselés, mesélés

**“A meséhez mennyi bizalom kell,
 hogy kavics-mód sok legyen a kincs,
 és a mondott rózsza illatozzék,
 és nyisson az álmodott kilincs.”**

(Weöres Sándor)

Célunk

Az élményszerű verseléssel, meséléssel, a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődését segítjük. Játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókákkal, dúdolókkal, versekkel hozzájárulunk a gyermek anyanyelvi neveléséhez, és érzelmi biztonságához. A művészeti alkotások iránti fogékonyság kialakítása (anyanyelv, tárgyi kultúra)

Feladatok

A magyar népköltészet és klasszikusainak gyermekeknek írt művészi értékű alkotásaiból, valamint a kortárs költők és írók kicsiknek szánt műveiből gondosan válogatunk. Gyermekköltészet népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre.

Figyelembe vesszük a csoport fejlettségi szintjét, és az óvónő személyiségét is az irodalmi mű hiteles tolmácsolásához.

A mesék segítségével a gyermek szemléletmódjának, világképének kialakítását formáljuk.

Feladatunk, hogy megismerje a gyermek a könyv eszmei, eredeti értékét, nevelő hatását.

Az irodalmi élmény egyik legfontosabb közvetítője a pedagógus. Az óvónő előadásában igényességre törekszik. A közösen meghallgatott, megismert, feldolgozott, eljátszott mese, vers erősíti a gyermek, felnőtt kapcsolatát. Segíti a gyermekeket a világról alkotott kép kialakításában és erkölcsi ítélőképességében.

A versanyagot a **mindennapos** mondókázást, verselést a népi mondókák, közmondások kiolvasók, ritmikus, játékos zenei hatású vidám versek alkotják, és vannak amelyek az évszakok változásait, időjárással az összefüggéseket tárják föl, vagy a gyermek életével kapcsolatos témák. Biztosítják a gyermeki érdeklődés és fenntartását a természeti és társadalmi környezete iránt.

A kisebbek meséi egyszerűek, cselekményük jól érthető. A mondókáktól az állathang utánzásig felelgetős mesemondókákon, láncmeséken keresztül jutnak el a többfázisos szerkezetű állatmeséig, egyre hosszabb, bonyolultabb népmeséig.

Ezeken keresztül önmagukról és környezetükről egyre több ismeretet szereznek. A nagyobb gyermekeknek bonyolultabb cselekményű népmeséket, állatmeséket, klasszikus tündérmeséket, tréfás és műmeséket, elbeszéléseket mondunk. A bennük szereplő párbeszéd, jellem, szövegrészek és helyzetek ismétlődésével örömet, esztétikai és erkölcsi élményt nyújtanak a gyermeknek. A versek, mesék megerősítik az évszakok szépségének átélését, fönntartják a gyermek érdeklődését önmaga, az emberi kapcsolatok, és a természeti jelenségek iránt.

A **beszoktatás** nehéz időszakában ölbeli játékokkal, ujj-játékokkal, altatókkal, erősen ritmizált, dinamikus mozgást igénylő mondókákkal, szituatív, duruzsuló versmondással, énekekkel fokozzuk a gyermek biztonságérzetét, erősítjük érzelmi kapcsolatát.

A meséléshez szükséges csendet, nyugodt légkört pedagógiai tapintattal, érzelmi eszközökkel, a mesehallgatásra utaló ismétlődő szokásokkal teremtjük meg. Csoportszobáinkban **mesepárnákkal** vagy állandó **mesesarokkal** biztosítjuk a hangulatota tervezett mesélés, verselés feltételeit.

Az irodalmi anyagot **projektekben tervezzük a környezeti témakörökhöz**, tiszteletben tartva mese és a valóság közötti különbséget komplexen a tanulási tevékenység tartalmához igazodva. A hét minden napján mondunk mesét vagy verset.

A hosszabb időn át többször hallott, ismétlődő mesék, versek segítik a történet, a szereplők elmélyült megismerését és előkészítik a későbbi dramatizálás megjelenését. A gyermekek kedvenc meséit, verseit sokszor felidézzük. Az ismétlések elmélyítik az érzelmi, erkölcsi, hangulati hatást és önerősítő hatásúak.

Az irodalmi élményeket a mintázás, rajzolás, festés, barkácsolás, kézimunka, játék, mozgás és a szokások segítségével is elmélyítjük, így több módon is feldolgozhatják a gyerekek a mesék, versek világát.

A **mesekönyvek, leporellók nézegetése** jól előkészíti a gyermek hangulatát az irodalmi élmény befogadására (érzelmek, meghittség, mulatság, ismeretek és kifejezések összekapcsolásának lehetősége). Az óvodánkban található gyermekkönyvek bő választéka biztosított, de az otthonról behozott könyveket is szívesen látjuk. A könyv tisztelete, szeretete megalapozza az olvasóvá válás folyamatát.

A versek, mesék iránt kialakult érdeklődés felkeltése érdekében a bábozás lehetőségét is biztosítjuk. Bábparavánunk mellett, gyermek és felnőtt kesztyűbábok minden csoportban található, mely segítségével a mesélés élményét más sokszínű technikával biztosítjuk.

Óvodapedagógusaink gyermekekkel készített díszletet, bábokat is használnak a mindennapokban, sőt a saját készítésű bábok is emelik a mesehelyzet igényes megteremtését. **Közösen készített** díszletek személyesebbé teszik irodalmi élményt. A bábozás során aszorongó, visszahúzódó gyermek is megfeledkezik gátlásairól, felszabadultan belemerül a tevékenységbe. A dramatizálás eszközeit gyakrabban alkalmazzuk a nagyobb korosztálynál, támogatva a saját nyelvi fejlődésüket.

Támogatjuk a gyermekeknek azt a törekvéseit, hogy találjanak kis új meséket vagy ismert mesék más befejezést kaphassanak.

Hagyományunk, hogy **ünnepeken bábozunk, dramatizálunk** a gyermekeknek. Az óvó nők által előadott mesék mindig nagy élmény nyújtanak a gyermekek számára. Többnyire Farsangon és Gyermeknapon lepjük meg őket.

Anyanyelvi nevelés feladatai

- a mese, vers, bábozás, dramatizálás a nyelvi képességek fejlesztésének hatékony eszközei, így a beszédszervek folyamatos edzése is
- a gyermek számára mintát nyújtunk a felnőttek beszédviselkedésével
- irodalmianyaggal bővítjük a gyermek aktív, passzív szókincsét,

- a tiszta beszédhallás, helyes hangejtés, hanglejtés nyelvtanilag megfelelő beszéd kialakítására törekszünk,
- alkalmat és eszközöket biztosítunk a dramatizálásra, bábozásra, a gyermek szabad önkifejezésére, s ezáltal a párbeszédgyakorlására, a nyelvi emlékezet és a gondolkodás fejlődésére,
- összefüggő, közlésre alkalmas, folyamatos beszédre szoktatjuk a gyermeket, beszédkedv erősítésére törekszünk
- irodalmi élményekből fakadó beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazását preferáljuk (képpolvasás, anyanyelvi játékok stb.)
- a mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával megalapozzuk az esztétikai, irodalmi fogékonyságot és az anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelést.
- mentális higiéne elmaradhatatlan eleme.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- várja, igényli a mesemondást, szívesen hallgat és mondogat mondókákat, verseket,
- ismerjen és el is tudjon önnállóan mondani mondókákat, kiszámolókat, több versszakos verseket
- ismernek az ünnepekhez kötődő alkalmi verseket is
- megjelenik a versek hangsúlyozása előadásában
- közmondásokat, szólásokat meg tudjon magyarázni
- hallott mesét saját szavaival el tudjon mondani, mesei elemeket, szófordulatokat alkalmazza, mely beépül a szókincsébe
- képesek legyenek saját mesét kiatalálni vagy fantáziájukat kihasználva befejezni
- beszéde élményszerű legyen (hangsúly, gesztusok)
- szeressen dramatizálni, bábozni, az ehhez szükséges feltételek kialakításában szívesen segítsen
- beszéddel, mozgással, rajzolással, mintázással, kézimunkával, festéssel, énekkel megjelenítve, kitalál történeteket, egyszerű meséket reprodukál
- óvják a könyveket, képek alapján tudjanak mesélni vagy történeteket felidézni

III.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

„Csak arra lenne szükség, hogy a gyermekeknek
elegendő képet adjunk a harmoniáról,
ezzel biztosan megakadályozhatnánk,
hogy vakká váljanak vele szemben...”
(Konrad Lorenz)

Célunk

A gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagításával a tér, forma, színeképzés, a képi gondolkodás, saját formanyelv, önkifejezés fejlődésének elősegítése. Az esztétikai érzékenység, szép iránti nyitottság és fogékonyság megalapozása, a különböző népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel fejlesztjük gyermekeink személyiségét.

Feladatok

Alkotó tevékenységhez szükséges lehetőséget és feltételeket az óvodai nevelés **teljes idejére** kell biztosítani. A nap, bármelyik szakában kell támogatni a gyermekek alkotói kedvét. Ugyanakkor bármelyi más tevékenység rávezető vagy épp levezető tevékenységeként vagy önnálló szervezett, tervezett feladatként is megvalósulhat az óvodában.

Az alkotói kedv kiaknázásának, támogatásának érdekében a **légkört, helyet és eszközöket** egyaránt önkifejezéséért tesszük.

Az óvodapedagógus feladata, hogy ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka **különböző technikai** alapelemeivel és eljárásaival. **A jól ismert eszközök mellett változatos anyagokat és technikákat is alkalmazunk** (pl.: csöpögtetés, zöldség- és gyümölcsnyomat, szivacsnyomdázás, termés-, textil-, fonal montázs, varrás, körmöcskésés, homok és magvak szórásával képalkotás, üvegfestés, stb.). A technikai ismeretek és eszközök használatkor a fokozatosság elvét betartjuk.

A spontán alkotás a csoportszobában **állandó helyet kap**, az eszközöket könnyen elérhetik a gyermekek. Jó hangulatú, alkotó légkör megteremtése közben, figyelemmel kísérjük a gyermek próbálkozásait, mintázunk, építünk, készítünk valamit, példát mutatva számára.

A környezeti tapasztalatokkal, **egyéni és közös élménynyújtásra** törekszünk. Spontán és irányított szemlélődés, felfedezés, rácsodálkozás során a világ színbeli, formabeli

tulajdonságait megfigyeli a gyermek. Az alkotás során törekszünk arra, hogy az eszközök felhasználásakor a takarékoság, a **környezettudatosság**, a tárgyak **újrahasznosításnak szemléletét** átadjuk. Megtanítjuk a gyermekeknek, hogy a feleslegessé váló élettelen tárgyak új funkciót kaphatnak. Helyi és a népművészeti hagyományok, a népi motívumok és mesterségek megismertetése is fontos feladatunk között szerepel.

A tevékenység lehetséges formái az óvodában:

- Képalakítással: (rajzolás, festés, kollázs, origami, stb.)
- Térplasztikai munkákkal: (gyurmázás, agyagozás, fazekasság, stb.)
- Kézimunkával: (varrás, hímzés, fonás, szövés, stb.)
- Építmények készítésével
- Barkácsolással: (báb/játékeszköz készítés, stb.)
- Ismerkedés műalkotásokkal, építészeti alkotásokkal

Az alkotás örömét átélő gyermek számára a tevékenység fontosabb, mint az eredmény. Ugyanakkor az alkotás folyamatában készült tárgyakat ajándékként is készítjük, s az ajándékozás öröme is rávezetjük a gyermekeket.

Értékelésünk az egyéni fejlettséghez igazodva a pozitívumokat kiemelve, a megerősítés, ösztönzés szándékával történik.

A gyermek munkáit gyűjtjük, elemezzük, értéként kezeljük. Felhasználjuk a környezet díszítéséhez, albumokat, tablókat, **tavasszal kiállítást** készítünk belőlük. Az alkotásokkal a csoportok faliújságát is díszítjük, így a szülők is láthatják a gyermeki munkákat.

A gyermek **műalkotással való találkozását** előkészítjük a közvetlen és távolabbi környezetben látható esztétikus jelenségek megfigyelésével (pl.: évszakok jellemzőszínei, növény- és állatvilág, a természetes anyagok szépsége, óvoda kertünk, kedvenc helyünk, szép épületeink, stb.).

Múzeum, kiállítás látogatásakor a gyermek formatervezett szép tárgyakat, festményeket, szobrokat fedez fel. Naptárakban, albumokban a valóságban látott műalkotást megkeresve kialakul elemi képolvasási képessége. Mindez segíti a gyermek értékelő képességének fejlődését, a szép iránti vonzódását.

A **kisebb gyermek** építés, firkálás közben ismerkedik az anyagokkal, eszközökkel, a technikai kivitelezéssel, színre formára vonatkozó tapasztalatokat szerez, tájékozódik a kép síkján. Saját képi motívumait gyakran ismétli, variálja kedve, érdeklődése szerint.

Az **agyagozás, gyurmázás** az alakíthatóságról, a formákról nyújt tapasztalatokat, amiket szóban is elmond a gyermek. Technikai fogásokat ismer meg (sodrás, lapítás, mélyítés...).

Az **építés, rakosgatás** közben nagy térbeli alakzatokat mozog be. Különböző anyagokból térbeli elrendezéssel építményeket hoz létre. Az építőjátékokat, berendezési tárgyakat, maga készítette figurákat kreatívan használja.

A gyermek bővülő tapasztalatait **fokozatosan beépíti térábrázoló tevékenységébe** is. Képi-plasztikai munkáiban emlékezete és megfigyelése segítségével elképzelései alapján jelennek meg az élmények, események, a vele történtek. Egyszerűbb összefüggéseket is megjelenítenek.

Emberábrázolása differenciáltabb, egyre kifejezőbb a részformák és egyszerű mozgások jelzése. Plasztikai alkotásai tagoltak, az elkészített figurákat térbeli kompozícióba rendezi. Ehhez felhasználja a gyűjtött terméseket, ágakat, leveleket is.

Ünnepekre ajándékokat, díszeket, játékokhoz kellékeket készítünk barkácsolási eszközeink, a kézimunka és ábrázolás technikájának együttes használatával.

A **tevékenységek integrálódnak a mindennapi játékba**. A gyermek egyéni fejlődését fokozott figyelemmel kísérjük és segítjük. A tevékenységben való részvétel mindennapi feladatunk. A gyermekkel együttműködve, beszélgetéssel vezetjük rá élményei szubjektív megjelenítésére, ábrázolására. Egyszerre 5-6 gyermeknek mutatjuk be a technikai eljárásokat, hogy **kézmozgásukat egyénileg fejleszteni** tudjuk (szem-kéz koordinációja, gondolkodási műveletek gyakorlása), az esetleges nehézségeket segítjük, a gátlásosabb gyermekek **önbizalmát erősítjük**.

Anyanyelvi fejlesztés lehetőségei:

- az ábrázoló kifejezőképesség fejleszti a gondolkodás és a beszéd fejlődését is,
- anyagok használata közben bővül a szókincsük
- a beszéddel kísért ábrázolási tevékenység (arányok, irányok, technikák, stb.) nyelvi kifejezések gyakorlását segíti.

A fejlődés várható eredménye

- fokozott önállósággal használja a megismert technikákat, eszközöket,
- önmaga belső látásmódját, képi-plasztikai módon képes kifejezni,
- alkotására, emberábrázolására a részletező, formagazdagság jellemző,
- építésben, téralkotásban ötletes, együttműködő,
- ismeri a színeket, kedvenc színeit alkalmazza,
- saját és közösen készített művekről beszélget, véleményt nyilvánít,
- ismeri a síkbeli irányokat, a megfelelő ceruzafogást és vezetést
- örömet leli az alkotói tevékenységben és kreatív ötleteit képes leképezni térbeli és síkbeli ábrázolásban

III.7. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„Az ének szebbé teszi az életet, az éneklők másokét is.”

(Kodály Zoltán)

Célunk

A közös éneklés, mozgás, zenei tevékenységek örömteli átélésével az érzelmi nevelés, a zenei ízlés, az esztétikai fogékonyság fejlesztése és a zenei anyanyelv megalapozása.

Feladatok

Óvodánkban a zenei nevelés Kodály Zoltán és Forrai Katalin által teremtett hagyományokra épül.

Dalanyagunkat, a kulturális értékeket, nemzeti hagyományainkat átörökítő gyermekdalokból és népdalokból, énekes népi játékokból válogatjuk elsősorban, amelyek természetesen magukban hordozzák a beszéd ritmusait, mozgásának, értelmi képességének megfelelően.

Programunkban az éneklésnek, zenélésnek nincs meghatározott időpontja és napja, ugyanakkor **önálló tevékenységként** a heti rendünk során is megvalósul.

A **hét bármely napján** lehetőséget biztosítunk énekes játékokra, zene hallgatásra, ami egy másfajta játéklehetőség és élmény a gyermekek számára. A zenei anyag mindig kapcsolódik az adott környezeti témakörhöz. Meghatározó szempont még a zenei képességfejlesztés, hiszen a dalok, mondókák, játékokfejlesztés megvalósítását szolgálja.

Énekes mozgásos dalanyainkban őrizzük a **magyar nép szokásait**. Közösségerősítő hatásukkal erősítik az összetartozás érzését, alakítják a gyermekek egymáshoz való alkalmazkodását. A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek- és néptáncok, népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. A mondókák egyenértékűek a dalanyaggal. Válogatásunkat **kiegészítjük** műzenei anyaggal, más népek gyermekdalaival és kortárs művészeti alkotásokkal.

Feladatunk, hogy lehetőséget nyújtsunk a gyermekeknek a környezet hangjainak, az egymástól eltérő hangoknak, zörejeknek a dallamjátszó hangszerek hangszíneinek megismerésére és felismerésére is. Mindezt cd-n levő vagy az óvodapedagógusok által összeállított hanganyaggal dolgozzuk fel.

A **zenei képességek fejlesztésével** kapcsolatos feladatok feldolgozása több lépcsőben, több szinten történik (a lassabban és gyorsabban fejlődő gyermekek igényeire is odafigyelünk), ezeket fokozatosan egymásra építjük, és projekteken tervezzük.

Zenei képesség fejlesztés területei:

- az egyenletes lüktetés érzékeltetése, gyakorlása, kifejlesztése különböző formában
- a ritmus érzék
- hangszín és hangmagasság érzékelése
- belső hallás fejlesztése
- zenei memória
- improvizációs készség

- éneklés, zenehallgatás és a mozgás összekapcsolása
- zenei kreativitás

A **3-4 éves korú gyermekek**, kis hangterjedelmű dalokkal, ölbeli játékokkal ismerkednek meg, melyek az anya-gyermek kapcsolat ősi hagyományait elevenítik meg.

A **felnőtt játszik a gyermekkel**, a közös éneklés során érzelmi kapcsolatuk mélyül, a gyermek biztonságérzete fokozódik.

A gyakori ismétlések elősegítik **éneklési készsége** fejlődését, kialakítja a gyermek **zenei érdeklődését**.

Az 5-7 éves korú gyermekek énekes játékaik mellett a korábban tanultakat is szívesen gyakorolják. Állandó feladatunk, hogy középerős, tiszta, könnyed, lágy énekléssel, jó artikulálással a hangszálakat helyes működésre serkentsük.

A gyermek **zenei hallása** fejlődik: a halk-hangos, magas-mély közötti különbségek változatos módon való észlelése közben. Dallammotívumokat énekelnek vissza, a dallamot szöveg nélkül is felidézik, dallamot bújtatnak.

Kialakul az egyenletes lüktetés, motívum, hangsúly biztonságos érzékelése. Erre az alpra épül a dalok, mondókák **ritmusának megéreztetése**. A ritmusérzék fejlődését a ritmusvisszhang játékok, a lüktetés és ritmus egymáshoz hasonlítása, megkülönböztetése, összekapcsolása, a zenei eszközök (ütőhangszerek) használata jól szolgálják.

Az énekes játékokat kísérő **zenei mozgás, és a tánc** a mozgáskultúra gazdagodását eredményezi.

Fokozatosan elsajátítják a körbejárás sajátos testtartását, az együttes mozgás során (pl.: két kör, kígyó-csigavonal, átbújás kapu alatt) fejlődik a tér- és formaérzetük.

A táncot, mint a mozgásfejlesztés egyik eszközét, hatékonyan és rendszeresen alkalmazzuk. A zenei mozgás, népi tánc elemei az óvodai műsoraink anyagának összeállításakor is helyet kap. Közösségerősítő hatásán túl, jelentősen javul a testtartás, ügyesebb, hajlékonyabb, rugalmasabb lesz a gyermek egész mozgása esztétikusabbá válik.

A szerepcserés, párválasztós, sorgyarapítós játékok, a guggolás, kifordulás, páros forgás mozgásai fejlett egyensúlyérzéklet, választási és döntési készséget, irány- és időérzéklet kíván a gyermektől.

A zenére önfeledten szabadon mozognak, érzelmeket kifejezve a ritmus és a harmónia felismerésének képességével. Esztétikai fogékonyságuk, viselkedési és magatartási kultúrájuk, zenei érdeklődésük, ízlésük formálása is az óvodai nevelés teljes szakaszában feladatunk.

A **zenehallgatások** alkalmával változatos érzelmeket, gondolatokat keltő zenét, a családi zenehallgatási szokásokat kiegészítve más műfajokat ismertetünk meg a gyermekekkel (pl.: népdalok, népzene, a komolyzene felé való nyitottság kialakítására, klasszikusok). Példát, segítséget adva ezzel is a családoknak a gyermek zenei műveltségformálására. Megválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek nemzetiségi hovatartozását.

A zenehallgatást gyakran kapcsoljuk más tevékenységekhez is (alvás idő, mozgás, rajzolás). Időtartama a gyermek, a csoport hangulatától függ. A hallott, hallgatott különböző zenei

stílusok megismerése az élményszerzésen túl a gyermekek érzelmeinek gazdagítását is szolgálja.

Az **óvónő hangszeres játéka** a zenei érdeklődés felkeltésének, a zenei élmények bővítésének fontos módja. Pedagógusaink által ismert hangszereket alkalmazzák a zenehallgatás vagy képesség fejlesztés feldolgozáskor is.(furulya, gitár..)

Óvodánkban hagyomány, hogy a közös óvodai ünnepeinken (március 15., karácsony) az „óvónénik Kórusa” kánonokkal, többszólamú énekekkel gazdagítja a gyermekek zenei élményét.

Anyanyelvi fejlesztés lehetőségei

- szókincsbővítés lehetősége
- hangutánzó szavak éneklésével a magánhangzók és mássalhangzók pontos képzése, helyes kiejtése
- hanglejtés, hangerő változásainak érzékelése

A fejlődés várható eredménye

- A gyermek szívesen vegyen részt a dalos játékokban, közös éneklésben.
- A dalanyagban megismert dalokat tisztán, örömmel énekelje.
- A mondókákat ízlésesen, hangsúlyosan természetes beszédhanglejtéssel el tudja mondani.
- Az egyenletes lüktetést és a dal ritmusát tudja hangoztatni, ismeri az egyenletes lüktetés és ritmus különbségét. Felismeri egymás és a környezet hangjait.
- Játékos táncmozdulatait, tánclépéseit figyelmesen illesztik a társaik mozgásához és az énekléshez.
- Önálló dallamalkotásra is képes.
- Az óvodapedagógus énekét, hangszeresen előadott zenét figyelmesen végig tudja hallgatni.
- Zenei képességei az iskolai elvárásoknál alapot szolgál

III.8. Munka jellegű tevékenységek

**"Nemcsak tudnunk kell, hanem a tudást alkalmazni is.
Nemcsak akarnunk kell, hanem cselekednünk is."
(Goethe)**

Célunk

Örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység során, a gyermek szerezzen sokszínű tapasztalatot a környezetéről, az anyagok milyenségéről, az eszközök használatáról és közben alakuljanak közösségi kapcsolatai. A munkát folyamatos szükségletként, és értéként fogadja el. A munkavégzéshez szükséges attitűdök kialakulása, formálása, az erkölcsi tulajdonságok (kitartás, felelősségérzet, fegyelmezettség) épüljön be személyiségébe.

Feladatok

Az óvodai gyermekmunka a játékkal és cselekvő tapasztalással alakul ki, nem különül el az egyéb tevékenységektől. Tartalma igazi szükségletekből fakadó tennivaló. Minden csoportban **a rendszeres, folyamatos aktív tevékenység** részeként épül be az óvodai életbe.

Különösen lényegesnek tartjuk, hogy a gyermek személyiségfejlődése során a munka szépsége és folyamatossága igényként jelenjen meg.

Alap feladatunk, hogy a **család és az óvoda munkával kapcsolatos elvárásait azonos szabályok, elvek mentén** vezessük be.

Biztosítjuk a gyermekek megtapasztalhatóságát, a munka rendszeresen ismétlődő tevékenységét. Fontos akarati tulajdonságokat fejleszt, mint a **kitartás, felelősség, fegyelmezettség, egymáshoz való alkalmazkodás.**

A gyermekek önkéntességüket, nyitottságukat, megismerési vágyukat, aktivitásukat, érdeklődésüket tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. Az eredményes munka erőfeszítésre készítő, pozitívan és sokoldalúan **hat a motoros képességek fejlődésére** is. A gyermek ismerete, ügyessége a munkaeszközök használata során fejlődik.

A munka **elősegíti** a testi (különösen a kéz), a szellemi (gondolkodási műveletek) fejlődését és esztétikai élményt nyújt.

Az **életre való felkészítés** szempontjából szükséges a munka konkrét, reális értékelése. Ez később nélkülözhetetlen a gyermek saját létfenntartásához, létbiztonságához, és ezáltal formálódik igénye a természeti, társadalmi környezete változtatására.

Erkölcsei értékek alakítása közben a gyermek sokszor szerepet gyakorol. Gyakran a felnőttekhez való hasonlóság vágya, a modellkövetés motiválja, ami a felnőttek egyszerű **utánzásában** nyilvánul meg. Pedagógusok odafigyelnek, hogy a munka jellegű tevékenység elvégzésének művelési sorrendjét megismerjék és betartsák a gyermekek.

Ezért fontos, hogy **pozitív mintává váljunk** számára és mi magunk is szívesen együtt tevékenykedjünk, örüljünk velük munkánk sikerének.

Feladatunk, hogy elérjük a gyermekekben a tiszta, rendezett környezet iránti érzékenység igényét és ez a nevelés a családi nevelésben is folytatódjon, következetesen jelenlegyen!

Óvodánkban előforduló munkafajták

Az **önkiszolgáló tevékenység**, az óvodába kerülés után folyamatos, újabb és újabb feladatok megoldásaival ügyesednek a gyermekek. Szokás szintjén a gyermek saját szükségletévé válik (ez az iskolai életre való alkalmasságot jelenti) és önállósága biztonságérzését is erősíti a kihívás.

A különböző korosztályokkal szembeni elvárásaink határait rugalmasan kezeljük. A csoport érettsége, az óvodapedagógusok meglátása szerint kezeljük a munka jellegű tevékenységek kialakítását. Ennek a folyamatnak a fontosságát a szülők fele is közvetítjük, hogy partnerek legyenek az óvodai elvárások betartásában és a családi nevelés során is folytatódjon a gyermekek önállóságra való nevelése.

Az **öltözködésben** a felnőttek jelenléte egyértelmű, de segítségadás arányának változtatásával tanítjuk a gyermekekinket a teljes önálló öltözködésre. *Könnyebb megtanítani, mint kiszolgálni őket.*

Az étkezés, öltözködés, testápolás során folyamatosan **elvárjuk** az öntevékeny részvételt, majd a teljes önállóságot mindenkitől saját fejlődési ütemében, tempójában.

A *kultúrált étkezési szokások* kialakítása óvodánk számára nagy feladat. Ennek érdekében a naposi munkák, másokért és önmagamért elvégzett feladat elvégzésének a megtanulása, bevállalása a gyermek nevelésében hangsúlyos helyet foglal el számunkra. A naposi munkák

bevezetése csoportonként eltér, mert figyelembe kell venni a csoport életkori összetételét. A **naposi munkák** bizonyos részei már kiscsoportban is megvalósulhat, de nagycsoportban már határozott elvárásaink közé tartozik. A naposi munka, mint tevékenység jól elkülönül a játék tevékenységtől, így megérezheti, megtapasztalhatja a közösségért végzett feladat örömeit is.

A csoportszoba időnkénti kitakarítása, felnőttek jelenlétével is nagy nevelőhatással van a gyermekekre. A nagy ünnepek előtt a **közös "nagytakarítás"** erősíti a gyermekekben a tiszta környezet érzését, az óvodához való pozitív kötődés érzését is. (Karácsony, Húsvét előtt)

A csoportszobáinkban **élősarkot** rendeztünk be, így kisállatok gondozása, akváriumok és terráriumok tisztításán keresztül is erősíthetjük a gyermekekben a **felelősségvállalást**. A szép környezetünk kialakítása érdekében szoba növények is díszítik az óvoda különböző helyiségeit, melynek ápolása szintén a gyerekekkel együtt történik.

Óvodánk elhelyezkedéséből adódóan a gyermekek **kerti munkákba** való bevonása is fontos a nevelési szemléletünkben. A kert rendezése, növények ápolása, haszonkertünk gondozása is egyértelmű munkajellegű tevékenységet kínál a gyermekeknek, mely rendszeres odafigyelést és aktív közreműködést igényel. A tiszta környezet rendben tartása érdekében, a gyermekek saját, könnyen kezelhető, gyermek méretű kerti eszközöket tudnak használni.

Anyanyelvi neveléslehetőségei a tevékenység során

- A feladatok egymás közötti megosztása, döntése során fejlődik kifejezőkészsége
- bővül a szókincse (munkaeszközök, tulajdonságok, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak stb.)
- ítéleteket, megállapításokat alkot, ok–okozati összefüggéseket, műveleteket megnevez
- a tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben gyakorolja az összefüggő, folyamatos beszélgetést (pl. a munkafolyamatok megtervezésénél), a párbeszédes formát
- a metakommunikációs eszközök használatának, különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra késztetés, kérés, buzdítás, dicséret verbális kifejezései) gyakorlása

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- Önként vállalja a naposi munkákat és annak elvégzése örömet okozzon. Munkájának elvégzésében legyen alapos és minőségre törekvő.
- Vegye észre, hogy társainak és a felnőtteknek mikor és miben tud segíteni.
- Önnállósága mutakozzon meg az öltözködésben, tisztálkodásban egyaránt.
- Alakuljon ki rendezett, tiszta környezet iránti érzékenysége, legyen igénye környezetét megváltoztatva szebbé, tisztábbá tenni.
- A munka elvégzésére való törekvés által alakuljon és fejlődjön felelősségérzetük, önbizalmuk. A munkához való pozitív viszony, a munka tisztelete, megbecsülése alakuljon ki benne.

IV. NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉS

**„Jung fleißig sein,
Und viel erlernen müssen,
Ist kleinere Pein,
Als – nichts im Alter wissen.”**

(Johann Wolfgang von Goethe)

Óvodánkban 2003 szeptemberében került bevezetésre a nemzetiségi nyelvvel való ismerkedés. Nevelőmunkánk folyamatában a kétnyelvű fejlesztést vállaljuk fel, mivel a hozzánk érkező gyermekek közül német nyelvű családok is igénybe veszik az óvodánkat. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja és a helyi nevelési programunkkal összhangban valósul meg a nemzetiségi nevelés.

Hagyományainkra építve és a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelveit figyelembe véve a 32/1997 (XI. 5.) MKM rendeletet készítettük el helyi kisebbségi nevelési programunkat.

Célunk

Az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a német nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését, még élő kulturális hagyományok és szokások átörökítését és ápolását segítjük az óvodai tevékenységrendszerünkben és ünnepeinken. Támogatjuk az óvoda környezetében élő családok német nyelvhasználatát, sváb hagyományok, értékek megőrzését.

Feladatok

Segítjük, hogy egyéni képességüknek és nyelvi állapotuknak megfelelően **ismerkedjenek a német nyelvvel.**

Természetes nyelvtanulási eljárásnak megfelelően rugalmasan alakítja csoportjainak heti- és napirendjét.

Az óvodapedagógus a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítja az utánpótlás alapuló nyelvsajátítás lehetőségét a különböző korosztályú gyermekek számára vegyes korosztályú csoportunkban.

A gyermekek érdeklődését és kíváncsiságát felkeltjük a német nyelv iránt.

A családokkal együttműködve **erősítjük a német nemzetiségi hagyományokhoz**, szokásokhoz való kötődést, nemzeti identitást.

Kisebbség nyelvén az artikulációs bázis erősítését, szókincs és fogalomkörök bővítését, mondat alkotó készség kialakítása támogatjuk.

A német nemzetiségi kultúra értékeinek megismerését és értékeinek megtartását kiemelten kezeljük.

A gyermekeket **előkészítése** a német nyelv iskolai befogadására.

Német nemzetiségi csoportban hagyományként kezelendő **ünnepek** megtartása- Terményünnep (Erntedankfest), Márton nap (Martins Tag), Barbara nap (Santa Barbara Tag), Német nemzetiségi hét (ismerkedés a régi német hagyományokkal, öltözködés, épületek, ételek sütése, régi tárgyak, német nemzetiségi tánc)

A fejlődés várható eredménye:

- Ismerik és megnevezik németül a testrészeket, ismerik a testsémával kapcsolatos névutókat, irányokat.
- Mozgásfajtákat, mozgásos játékok szabályait németül megnevezik, beszédükben alkalmazzák.
- Életkori sajátosságuknak megfelelő hangmagasságban ismernek dalokat, körjátékokat, gyermekjátékokat. Tájnyelven is ismernek dalokat, körjátékokat.
- Felismerik a német zene jellemzőit, alkalmazzák zenei tevékenységükben. (jellegzetes mozgások, térformák, zenei hangsúlyok)
- Ismernek jellegzetes népi, nemzetiségi hangszereket (harmonika, fúvós hangszerek)
- Rajzolásukban, manuális készségfejlesztő tevékenységeikben németül megneveznek alkalmazznak tárgyakat, eszközöket, munkafolyamatokat, formákat, színeket.
- Tudnak a kommunikációs helyzetnek megfelelően viselkedni (egyszerű kérdések, válaszadó szerepkör minden helyzetben)
- Különbséget tesznek a nyelvhasználatban (német, magyar)
- Ismernek, önállóan mondanak verseket, mondókákat német nyelven, tájnyelven.
- Aktívan részt vesznek német mesék dramatizálásában.
- Megneveznek tárgyakat, dolgokat, növényeket, állatokat, évszakokat.

A gyermekekben kialakul a pozitív viszony a kisebbség kultúrája és nyelve iránt.

Életkoruknak és egyéni képességüknek megfelelően rendelkeznek olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudják a kisebbség nyelvén közvetíteni.

V. PROGRAMUNK SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEI

V.1.Csoprtszervezés

Óvodánk hagyományai, adottságai, lehetőségei alapján szervezhet homogén és heterogén életkorú csoportokat is. A csoportok összetételét tekintve a német nemzetiségi csoportban mindhárom óvodás korosztályú gyermeket fogadunk, a többi csoport összetételénél megalapozott szakmai döntés után lehetnek homogén vagy heterogén csoportok is.

Meghatározó szempontunk a csoportok kialakításánál:

- új gyermek életkora, fejlettsége (anamnézis), neme
- szülők igényei
- optimális létszám kialakítása

A hatékony differenciált képességfejlesztést, nevelő-oktató munkát mindkét csoportszerkezetben az óvodapedagógusok nagy figyelemmegosztással, rugalmassággal teszik, figyelembe véve a gyermekek különböző képességeit.

Óvodánkban csoportok átjárhatóak. A csoportok nem elszigetelve működnek, hanem együttműködve szervezik az éves programjaikat, napi teendőiket.

Ugyankor az óvodánk feltételrendszere más és más, így alkalmazkodva a helyi sajátosságokhoz némi különbözőségek lehetnek a programok, szokások kialakításában.

V.2.Napirend, heti rend, a párhuzamosan végezhető tevékenységek szervezése

Napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez, a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre, rugalmasan változik a szervezett programjainkhoz, kerületi eseményekhez.

A nevelési folyamat megtervezése során alakítjuk ki a gyermek óvodai életrendjét, időbeosztását. Ez biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiszámítható, kiegyensúlyozottóvodai környezet megteremtését.

Jól átgondolt, rugalmas napirendünk biztosítja az egészséges fejlődéshez szükséges biológiai és pszichológiai feltételeket, az aktív és passzív pihenést életkoruk és egyéni szükségleteinek megfelelő változását, a gyermek biztonságérzetet.

A **folyamatosság** lehetőséget ad nyugodt, elmélyült tevékenykedésre. Megfelelő időt biztosít arra, hogy minden gyermek saját tempójában minden tevékenységet befejezzen, pontosan elvégezzen.

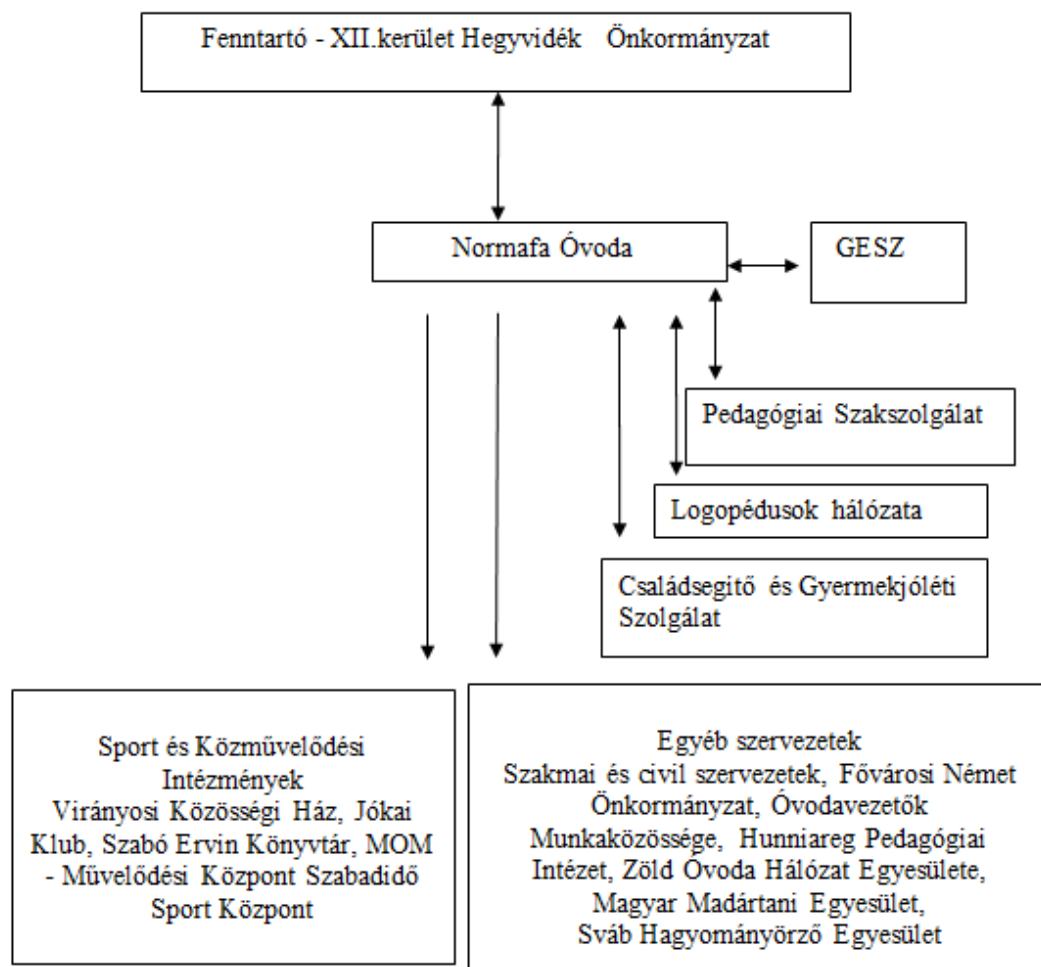
A középső csoportokban 15 perces, a nagy csoportokban 30 perces eltolódás van, mivel lerövidül az öltözés, étkezés, alvásigény ideje.

Időtartam	Tevékenységek
7.00 – 8.30	Játék a csoportban <ul style="list-style-type: none"> ◦ Szabad játék
8.00-9.00	Reggelizés-folyamatos
9.00– 10.30	A szabad játék mellett a csoport napirendjében pontosított játékba integrált egyéni és mikrocsoportos tevékenységek: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Vers, mese, dramatikus játék ◦ Rajz, mintázás, kézimunka ◦ Ének – zenei képességek fejlesztése ◦ Környezetben szerzett élmények, tapasztalatok rendszerezése ◦ Mozgás-kötelező
10.30 – 12.00	Játék a szabadban: <ul style="list-style-type: none"> ◦ séta ◦ megfigyelések, tapasztalatszerzések ◦ fogó, futó játékok az udvaron ◦ Mindennapi mozgásos percek
12.00 – 13.00	Testápolási teendők Ebéd
13.00 – 15.00	Testápolás teendők Pihenés, alvás mesével, altatódallal, zenehallgatás
15.00 – 15.30	Testápolási tevékenységek Uzsonna
15.30 – 18.00	Szabad játék Részképességek fejlesztése egyénekenként

Az óvodai élettevékenységi formáinak megszervezése a hét napjaira bontva rugalmasan történik. A **heti rend** tervezésekor a csoportokban csak a mozgás tevékenységek időpontja, napja a kötött. Heti 2 alkalommal megvalósuló mozgás tudatos tervezése a tornaterem ésszerű beosztása miatt szükséges. *Sószoba használata is meghatározott terv betartása mellett történik.*

A nevelési módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése és kíváncsisága befolyásolja. A tevékenységeket ezért változatosan, mindenkor az adott körülménynek megfelelően kell komplexen alkalmazni.

VI. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

VI.1. Az óvoda belső kapcsolatrendszere

Az óvoda és a család kapcsolatát

Óvodai nevelőmunkánk a családi nevelésre épül, kiegészíti azt.

A családi nevelés elsőbbsége mellett az óvoda csak kiegészítő szerepet tölthet be a gyermek nevelésében. **A gyermeknevelés teljes felelőssége a szülők és a családok szerepe.**

A szülőnek a törvény által előírt kötelessége mellett köteles az óvoda Házirendjét elfogadni, betartani.

Óvodánk nyitott a családok felé, a szülőket nevelő-partnereknek tekintjük. A kölcsönös bizalom, tisztelet, alkalmazkodás, és segítségnyújtás megvalósítására törekszünk.

Kapcsolattartás formái:

- Óvodakóstoló, Óvodai fórum (tájékoztató az óvoda működéséről) **kerületi program**
- évente **nyílt nap** az óvodánkban
- családi délelőtti (új gyerekek ismerkedése) a beiratkozás után
- „**szülős**” **beszoktatás** (a gyermek beilleszkedésének megkönnyítése közben a szülők megismerik az óvodai életet),
- családlátogatás (a gyermek közvetlen környezetének, életkörülményeinek megismerése),
- napi tájékoztatás (rövid kölcsönös tájékoztatás, érdeklődés kifejezése),
- **partner napok** (az óvoda mindennapi életébe történő betekintés lehetősége vagy a szülők mutatják be foglalkozásaikat, zenei képességüket, mesélnek....)
- **szülői értekezletek**, szülői megbeszélések (együttes találkozás, közös gondolkodás, javaslatok, vélemények egyeztetése)
- **SZK-s szülői értekezletek**
- **fogadóóra**, szülő tájékoztatása gyermeke fejlődéséről, fejlesztési feladatát tartalmazó dokumentumról (évente 2 alkalommal, illetve szükség szerint).

Rendezvényeinken, ünnepeinken a szülők vendégként vagy segítőtársként, szervezőiként vesznek részt, osztoznak az ünnep örömeiben gyermekeikkel, a többi szülővel, az óvoda dolgozóival.

A szülők választott képviselők közreműködésével segítik a folyamatos együttműködést. Számítunk összehangoló, véleménynyilvánító segítő munkájukra. **Elektronikus rendszeren** keresztül rendszeressé vált az óvoda és a csoportokat érintő információ eljuttatása.

VI.2. Gyermekvédelem

Célunk

A gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése. A hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatása, illetve a veszélyeztetett gyermekek egészséges fejlődésének elősegítése.

Feladataink

Az országgyűlés a gyermekek védelméről szóló 1997. évi XXXI. törvényének alap gondolata, hogy a gyermeknek családban történő neveléséhez kell biztosítani a feltételeket, megadni a kellő segítséget. A törvény meghatározza a gyermekek alapvető jogait és ezen jogok védelmét.

A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik. Így tehát az óvoda, mint a gyermek nevelésével foglalkozó intézmény is feladatának kell, hogy tekintse a gyermeki jogok védelmét.

Az óvoda, mint a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások egyik intézménye, gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot lát el.

A pedagógusok a családokkal együttműködve a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat enyhíteni kell. Feladatunk, hogy megvédjük a gyerekeket a testi-lelki, erkölcsi károsodásuktól, illetve ellensúlyozzuk a veszélyeztető hatásokat.

Az óvónőnek, saját csoportjának gyermekeit figyelemmel kell kísérnie. A gyermek viselkedésének, magatartásának, a gyermek környezetéhez való viszonyának, öltözékének, ápoltságának, egészségi állapotának, étkezési szokásainak, tápláltságának negatív változásai jelzés értékű lehet a családban történt gondokra.

Befogadó környezetet kell megteremteni az esélyegyenlőségek csökkentése érdekében. A Családsegítő és Gyermekjóléti Központ munkatársainak bevonásával az óvodavezető

közreműködésével kell segíteni a családok életminőségének jobbá tételét illetve a gyermek testi, szellemi és érzelmi fejlődését.

Minden óvodapedagógusnak közoktatási törvényben előírt feladata, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában. A gyermekeket veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Óvodánkban gyermekvédelmi felelős van, aki szükség szerint kapcsolatot tart az óvoda pedagógusaival és összekötő szerepet vállal az óvodavezető és a probléma jelzése között. Az óvoda a pedagógiai szakszolgálat intézményeivel, az óvodában jelentkező gyermekvédelmi eseteket jelzi.

Veszélyeztetettség fogalma

“Olyan a gyermek vagy más személy által tanúsított magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályoztatja” (1997. évi XXXI. törvényének 5 §)

Hátrányos helyzetű az a gyermek, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak..

Általános feladataink

- Megelőzés (prevenció)
  - a gyermek és szülői jogok megismertetése és érvényesítése
  - rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel
  - együttműködés a gyermekvédelemben partner társszervekkel, a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival
  - a családot, gyermeket megillető kedvezményekhez való hozzájutás elősegítése
- Feltárás
  - a veszélyeztetettség, hátrányos helyzet tüneteinek felismerése, dokumentálása
  - tünetek okainak megkeresése
- Megszüntetés
  - felzárkóztatás biztosítása
  - induló hátrányok csökkentése (egészségvédő, mentálhigiénés),
  - szülők segítése a szülői szerep eredményesebb betöltéséhez
  - a gyermekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása

- konkrét esetekben együttműködés a segítőkkal, a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival.

VI.3. Az óvoda külső kapcsolatai

A XII.kerületi Önkormányzat az óvoda fenntartója, biztosítja az óvoda működéséhez, a gyermekek megfelelő ellátásához szükséges tárgyi és személyi feltételeket, az óvoda költségvetését.

Gazdasági Ellátó Szervezettel együttműködve történik az óvoda hatékony gazdálkodása, költségvetés tervezése és egyéb ügyintéзések.

A bölcsőde, mint az óvodába lépés előtti intézményes nevelés színtere, hasznos tájékoztatásokat adhat a gyermek fejlődéséről. Az óvodánk többnyire a **Svábhegyi Bölcsődével** tartja a kapcsolatot, mivel a két intézmény közel van egymáshoz.

A körzetünkben működő **Jókai Mór Általános és Német Nemzetiségi Iskolával** közvetlen kapcsolatunk van. Nyílt órákat látogatjuk, érdeklődünk egymás munkája, problémái, eredményei iránt. Figyelemmel kísérjük volt óvodásaink beilleszkedését, iskolai teljesítményét.

A **Szakszolgálatok** munkatársaitól szakmai segítséget kérünk: a beilleszkedési, magatartási problémás gyermek esetében, illetve a beiskolázási lehetőségek, bizonytalanságoknál. A tanköteles korúak őszi óvodai szűrése után a munkatársak elvégzik a szükséges vizsgálatokat. Amennyiben a szülők igénylik, családterápiával segítjük, bevonjuk a családsegítőt, ha szükséges a hátrányos helyzetű családok esetében.

A logopédus elvégzi a szűrővizsgálatokat, azok eredményeit egyezteteti az óvodavezetővel, és a csoportos óvónőkkel. Folyamatosan fejleszti a gyermek beszédhibáit, közvetlen kapcsolatot tart a szülőkkel. Dislexia veszélyeztetett gyermeknél ellátja a prevenció fejlesztést az óvodában. A szűrést már 3 éves korban is elvégzik, így a nagyon problémás esetekkel időben tudnak foglalkozni.

Az óvodánknak van **pszichológusa**, akik szintén felmérik a tanköteles gyermekeket és javaslatot tesznek a szülőknek illetve az óvodának a további feladatokra.

Az iskolaérettégi vizsgálatok előtt az óvoda egy több oldalból álló jellemzést ír a gyermekekről, ami tájékoztatást ad a szakszolgálatnak. A problémák feltérképezése után az **1. számú Szakértői Bizottság** is megvizsgálja a gyerekeket.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal óvodánk vezetője és gyermekvédelmi felelőse tartja a kapcsolatot, a veszélyeztetett gyermek speciális problémájának megoldására koncentrálna.

A gyermekorvos és a védőnő az érvényes jogszabályok szerint tart kapcsolatot az óvodával, évente többször.

A **kerületi gyermekfogászat** bemutatja a gyermekeknek a szakszerű fogápolást, illetve éves szűrővizsgálatot tart, melyet az óvodán helyben teszi.

Fővárosi Német Önkormányzat elnökével valamint a Svábhegyi Hagyományörző Egyesülettel rendszeres a kapcsolatunk.

Az XII. kerületi német nemzetiségi rendezvényein részt veszi német nemzetiségi csoportos lelekes gyermekei. (Pünkösdi Búcsú, Húsvéti készülődés)

Magyar Madártani Egyesület tagjaiként a Madárbarát Óvoda címnek megfelelő odúk – etetők, madáreleségek beszerzésével, szakmai anyaggal, tanáccsal segítik nevelőmunkánkat.

Zöld Óvoda és a Zöld Óvoda Hálózat Egyesület tagjaként jó gyakorlatunk bemutatásával országos szintű együttműködéssel vesszünk részt a fenntarthatóságra nevelés preferálásában.

Zöld Óvodacímet viseli az óvoda.

A **közművelődési intézmények** sajátos lehetőségeit tudatosan felhasználjuk nevelőmunkánkban, ha azok megfelelnek a gyermek életkori sajátosságainak, érdeklődésének és segítik a nevelési feladataink sokoldalúbb megvalósítását (pl.: Jókai emlékszoba, Jókai Klub, Sportmax...)

Az **FH Gasztró Kft. XII. kerületi konyhájával** folyamatos, az üzemvezetővel személyes kapcsolatunk van. Jelzéseinkre nyitottak. Egyeztetésekkel minden észrevételünkre, kérésünkre megoldást találnak, ami a gyermekek korszerű, megfelelő mennyiségű és összetételű táplálkozását szolgálja. Ellátják az ételallergiás gyermeket is.

VII. Mellékletek

1. számú melléklet

Óvodánk hagyományos ünnepei		
Mikulás	Csoportos	Személyes találkozás a Mikulással
Karácsony	Közös délelőtt	Ajándékozás, óvónői karének
Szív Kincsesláda	Csoportos	Óvodapedagógus készül ezzel a bemutatóval a nagycsoportos gyermekeknek
Egészségvédő hét	Csoportos	Csoportonként egyéni projektek mentén
Farsang, Pizsama nap-Jelmezes bál	Közös óvodai	Felnőttek mesedramatizálása, táncbál
Húsvét	Csoportos	Tojáskeresés a szabadban
Március 15.	Közös óvodai	Nagycsoportosok műsorával kokárda feltűzés
Anyák napja	Csoportos	Saját ültetésű virággal édesanyák köszöntése
Ballagás	Óvodai	Ballagó műsorral szülők előtt búcsuzás
Nagyok búcsuzása	Óvodai szintű	Kis meglepetésekkel búcsúznak a kisebb csoportok az iskolába menőktől
Gyermeknap	Közös óvodai	Vidám szabadtéri koncert,délelőtt szervezett játék
Autó mentes nap	Csoportos	Udvaron szervező játék
Tűzoltós program	óvodai	Tűzoltó autó és a tűzoltás megfigyelése
Tavaszi kirándulások	Csoportos	Csoportok egyéni szervezése
Alkalmi séták, kirándulások	Csoportos	A csoporttervek szerint havi rendszerességgel
Zöld ünnepeink, jeles napjaink		
Madárkarácsony	Közös óvodai	Közös madáreleség készítés, madáretetés
Természetvédelmi hónap	Csoportos	Víz világnapjától - Föld napjáig projekttervek szerint.
Madarak – és Fák napja	Csoportos	Csoportonként egyéni projektek mentén
Állatok világnapja	Csoportos	Csoportonként egyéni projektek mentén
Közös rendezvények a szülőkkel		
Márton nap a szülőkkel	Óvodai	Lampionos séta, közös énekléssel

Őszi, tavaszi kertrendezés	Csoportos	Levélgyűjtés, kertszépítés a szülőkkel
Adventi készülődés	Csoportos Barkácsolás	Adventi koszorú és díszek készítése
Szent Barbara nap	Német nemzetiségi csoport	A szülőkkel és a gyermekekkel hagyományok felelevenítése
Karácsonyi játék délután	Csoportos	Szülők gyermekek közös játéka az új játékokkal
Farsangi játékdélután	Csoportos	Tréfás versenyjátékok, a nagycsoportban
Partner napok a szülőknek	Csoportos	Szülők aktív részvétele a csoport életben
Óvoda kóstoló	Óvodai szintű	Új gyermekek szülei részére
Föld napi virág vásár	Óvodai szintű	Virágládák, sziklakertek beültetése, kertépítés, kert szépítés a szülőkkel.
Családi Sportnap	Óvodai	Külső helyszínen hétfégi program
Egyéb rendezvények		
Sportvetélkedők-Fitt leszek, Sportolimpia	Kerületi szintű	Nagycsoportosok részére
Nagycsoportosok környezeti találkozója	Csoportos Kerületi szintű	A nagycsoport részére
Nárciszültetés, nárciszfutás	Kerületi szintű	Egy csoport ültet virághagymát, futáson való részvétel
Szülői Fórum	Kerületi szintű	Beiskolázásról, óvodai beiratkozásról
Gyermekdal és gyermekjáték fesztivál	Nemzetiségi csoport	Áprilisban a rendező nemzetiségi óvodában.

2. számú melléklet

PROGRAMM FÜR DIE ZWEISPRACHIGE UNGARISCH-DEUTSCHE MINDERHEITSERZIEHUNG IM KINDERGARTEN

1. Einführung

In unserer Institution ist seit 2003 deutsche Nationalitäten Erziehung. Unser Programm wurde dem Nationalitäten Gesetz und der Richtliniein der Nationalitäten Erziehung im Kindergarten entsprechend zusammengestellt.

Die erzieherische Arbeit läuft durch den ganzen Tag. Die Bequemlichkeit der Kinder wurde durch komfortable Räume und geräumige Zimmer gesichert.

Heutzutage sprechen nur die Grosseltern die Sprache der Minderheit. Auser einiger Kinder, die unseren Kindergarten besuchen, kennen die Sprache und Traditionen der Nationalitäten nicht. Deshalb ist unsere Aufgabe, diese Brauche wieder erleben zu lassen, bekannt zu machen, unter Berücksichtigung die Alterseigentümlichkeiten und Interesse der Vorschulkinder.

Diese Traditionen werden während verschiedener Anregungen durch Lieder, Reimen, einfache Tanze gepflegt.

Unser Ziel ist auser Traditionspflege die Vorbereitung auf das Sprachstudium mit einer gezielten, bewussten Aussprachschulung und mit der Herausbildung von der Sprechfertigkeit in natürlichen Sprechhandlungssituationen.

Wir haben vor Augen den guten Kontakt mit der Familien die Zusammenarbeit, das Zusammendenken mit der Eltern.

Die Schwerpunkte im unseren Erziehungsprogramm sind: die kindliche Bedürfnisse zu befriedigen.

2. Ziele und Aufgaben in der zweisprachigen teilgemischten Gruppe eines Nationalitäten-kindergartens

Ziele

Anbahnung einer zweisprachigen Identität, wobei die sprachliche Identität des Kindes zu akzeptieren und beachten ist.

Vermittlung der deutschen Sprache und Kultur entsprechend den Alterbesonderheiten und der individuellen Entwicklungsstufe des Kindes. Pflege der Kulturgüter und Traditionen der deutschen Nationalität entsprechend dem Lebensalter des Kindes.

Aufgaben

Die deutsche Sprachumgebung sichern.

- die Artikulationsbasis, die es ermöglicht, die Aussprache der deutschen Sprache zu erlernen und die Musikalität der Sprache zu empfinden,
- die Nachahmungsfähigkeit ohne Hemmungen dem Modell (Kindergärtnerin und älteren Kinder der Gruppe) in der Kommunikationssituationen zu folgen,
- des ständige Tätigsein auch in Interaktionen mit der Kindergärtnerin.

Kinder, die die ungarische Sprache als Erstsprache erlernen, werden ungarisch angesprochen und erzogen. Daneben werden vom Beginn des Schuljahres Sprachübungen in Deutsch eingeführt, die regelmäßig und täglich gebraucht und geübt werden.

Die Traditionen, Sitten und kulturelle Wertvorstellungen der Nationalität pflegen.

3. Tätigkeitsformen in der Spracherziehung der zweisprachigen teilgemischte Gruppe

3.1. Die Spieltätigkeit

Spiel ist eine spezielle Form des Lernens.

Ziel

Das Kind soll die Umwelt durch die Spieltätigkeiten erkennen.

Aufgaben

- Die verschiedenen Formen des Spiels sollen den Ernst spielerischer Betätigung sowie Freude und Interesse am Tätigsein zeigen.

- Die Wiederholung der Spiele soll zum Sicherheitsgefühl, zum Wohlfühlen und zur Ausgeglichenheit führen.

Die Hauptformen des gelenkten Spiels sind:

- Funktionsspiele (Fingerspiele, Geschicklichkeitsspiele, Sinnes- und Gedächtnisübungen)
  - Rollenspiele (ein Form des freien Darstellungsspiel)
  - Regelspiele,
  - Bau-, und Konstruktionsspiele,
- Dramatisierung, Handpuppenspiele.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Erziehung im Kindergarten

- Sie haben Spaß an Regelspielen, sind fähig, die Normen einzuhalten.
- Ihre Interaktionen sind verständlich, sind reich sprachlichen Äußerungen, sie sind den Rollen entsprechend.
- Sie versuchen im Spiel Problemsituationen zu Lösen.

3.2. Gedicht – Märchen

Literatur ist für das Kind eine Quelle der Freude, ein Spiel mit Einzelelementen der Sprache.

Ziel

Wir wählen Gedichte, Märchen in beiden Sprache sorgfältig auch aus dem Schatz der Volkskultur aus. Mit der Vermittlung kurzer Volksmärchen fördern wir die Kombinations- und Assoziationsfähigkeit, das Selbstbewußtsein und die Identität der Kinder. Durch sie lernen die Kinder die Welt kennen.

Beleibt sind Reimarten, wie: Fingerspiele, Kniereiterspiele, Kosereime, Abzählreime, usw.

Aufgabe

- Das alltägliche Erzählen fördert die emotiale, kognitive und moralische Entwicklung der Kinder.
- Unser Beispiel bezüglich der Anwendung der Sprache ist auch auf diesem Gebiet Vorbild für das Kind.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Erziehung im Kindergarten

- Die Kinder erinnern sich besonders an interessante Redewendungen eines Märchens oder Gedichtes.
- Die Kinder helfen bei der Vorbereitung des Märchendramatisierens.
- Inners Bedürfnis des Kindes nach Wiederholung von Gedichten und Märchen.
  - Ihre Lieblingsbeschäftigungen sind: Handpuppenspiel, Theaterspiel, Dramatisieren.
  - Die Kinder können einige Gedichte, Reime auf Deutsch präsentieren.

3.3. Singen, Musik

Neben dem Spielen ist auch das Singen eine Elementare Lebensäußerung des Kindes.

Ziel

Die grundlegenden Bedingungen der musikalischen Erziehung schaffen.

Die Kinder werden auf die Volkslieder sensibilisiert. Die Kindergärtnerin sichert ein Musikerlebnis.

Aufgaben

- Den Anspruch auf die Herausbildung der Freude am gemeinsamen Spiel.
- Den Anspruch auf die musikalische Selbstbildung fördern.
- Die Entwicklung der musikalischen Fähigkeiten:
  - die hohen und tiefen Töne erkennen,
  - den Unterschied zwischen laut und leise erkennen und auch verwenden können,
  - die Melodie am Summen und am Instrumentalspiel erkennen, verschiedene Farbtöne unterscheiden können,
  - die Gleichmäßigkeit und der Rhythmus der Lieder unterscheiden und verknüpfen,
  - Melodieverstecken,
  - die Nationalitäteneigenarten kennenlernen (spezifische Bewegungen, instrumente, usw.),
  - die Entwicklung des musikalischen Hörens und des Rhythmusgefühls der Kinder.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Erziehung im Kindergarten

Die Kinder können:

- Lieder mit Sicherheit in der Gruppe und auch selbst so singen, daß sie auch mit dem Dingen anfangen können,
- den Rhythmus der Lieder und Reime klatschen.

Bei der musikalische Erziehung der Vorshulkinder wird eine Einheit von Hören, Singen, Bewegen und Sprechen angestrebt, die in den Kreisspielen am vollkommensten zum Ausdruck kommt. Beim Singen und Spielen werden die gut artikulierte Aussprache und das reine Singen der Kindergärtnerin nachgeahmt und eine positive Einstellung zur Sprache gewonnen

3.4. Zeichen, Formen, Hanarbeitet

Bildnerischer Gestalten ist ein Grundbedürfnis des Kindes.

Ziel

Das Kind soll verschiedenartige Materialien verwenden, um seine Erlebnisse und Erfahrungen zu verarbeiten und ausdrücken.

Ästhetische Umgebung sichern, dadurch den Sinn für die Ästhetik fördern.

Aufgaben

- Die Förderung der Kreativität.
- Die visuellen Fähigkeiten durch Förderung der bildlichen Denkweise, der Darstellungsfähigkeit, der Fähigkeit zum Konstruieren entwickeln.
- Die Kinder altersgemäß fördern.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Erziehung im Kindergarten

- Die Kinder haben vielfältige Erfahrungen im Zusammenhang mit der Herausbildung geschlossener und offener Räume.
- An ihrer Farbenwendung erkennt man ihre Lieblingsfarben.
- Ihre Formdarstellung ist abwechslungsreich, sie kennen, gestalten und betonen die Unterscheidungsmerkmale der Formen.
- Sie fertigen alleine und gemeinsam Spielzeuge, Wanddekorationen, Handpuppen an.

3.5. Bewegung, Turnen

Körperliche Bewegungsfreude und geistige Entwicklung stehen in Wechselbeziehung zueinander.

Ziel:

Wir schaffen die Bedingungen zur Förderung der biologischen Entwicklung, zur Steigerung der Belastbarkeit, der Widerstands- und der Anpassungsfähigkeit des Körpers.

Interessante und auch freudvoll gestaltete Körperübungen wecken im Kind das Bedürfnis nach regelmäßiger, körperlicher Betätigung.

Aufgaben

- Systematisch und zielgerichtet durchgeführte Körperübungen entwickeln und vervollkommen bei den Kindern motorische Eigenschaften, wie Kraft und Reaktionsgeschwindigkeit, Gewandheit, Ausdauer, Geschicklichkeit, Schnelligkeit, die Entwicklung des Koordinationsvermögens des Kindes und die Schulung des Gleichgewichtssinnes.
- Wir schaffen:
  - die Voraussetzung dafür, Erfahrungen zu erwerben,
  - die Voraussetzung zum Spielen,
  - der Bewegungsaufgaben die Voraussetzung zur Erfüllung im Kindergarten.

Die Übungen und Spiele werden einsprachig geleitet, auf deutsch und von Veranschaulichen und Mitturnen begleitet. Die Bewegungsspielen sind: Fangspiele, Versteckspiele, Hüpfspiele. Die Nachahmungsspielen, Bewegungsgeschichten erweitert der Wortschatz des Kindes.

Bei den täglich eingeplanten Beschäftigungen werden auch Geräte angeboten, wie: Stäbe, Bohnensäcke, Streifen, usw.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Erziehung im Kindergarten

- Die Kinder bewegen sich gern und beanspruchen die Bewegung.
- Sie verstehen die einfachen Anweisungen.

- Die Kinder akzeptieren die Kindergärtnerin als leitende Person, sie sind fähig, Regelspiele, Lauf- und Fangspiele auch selbständig zu spielen.
- Ihre Orientierungsfähigkeiten entwickeln sich räumlich und temporal.
- Die Leistungsfähigkeit der Kinder nimmt zu, ihre Bewegung wird koordiniert für sie wird der entsprechende Rhythmus charakteristisch.

3.6. Aktives Kennenlernen der Umwelt, sammeln von mathematischen Erfahrungen

Ziel

Der Erwerb elementarer Erfahrungen.

Die Auseinandersetzung mit Gegenständen, Dingen und Erscheinungen der Umwelt.

Aufgaben

- Ermöglichen, daß die Kinder mit allen Sinnesorganen Erfahrungen sammeln können.
- Gelegenheiten zum indirekten Erleben des Naturschutzes anbieten.
- Erfahrungen anbieten durch gelegentliche und kontinuierliche Beobachtungen, durch sammeln und durch Nachahmungsspiele.
- Situationen anbieten, in denen die Kinder mehrere Gesichtspunkte entdecken und die Wahl zwischen verschiedenen Lösungen treffen können. Dadurch fördern wir die Flexibilität der Denkfähigkeit der Kinder.
- Die Wortschatzerweiterung und die Entwicklung der Sprechfertigkeit wird mit folgenden Themen verwirklicht:
  - die unmittelbare Umwelt des Kindes,
  - Kind und Natur,
  - Kind in der weiteren Umgebung.

Die elementare mathematische Relationen werden auf Ungarisch eingeführt.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Erziehung im Kindergarten

- Die Kinder kennen ihren Namen, ihre Adresse, den Namen ihrer Eltern und ihren Beruf.
- Sie beherrschen die Verkehrsregeln und kennen die Fahrzeuge.
- Sie orientieren sich sicher in ihrer Umgebung.
- Sie erkennen und benennen die Farben und die hellen und dunklen Farbtöne ihrer Umwelt.

- Sie erkennen die auffallenden Zusammenhänge zwischen Gegenständen und Erscheinungen.
- Sie erkennen und benennen in beiden Sprachen ihre Körperteile und Sinnesorgane.
- Sie erkennen und benennen sie Tageszeiten.
- Sie unterscheiden die Jahreszeiten, kennen ihre Merkmale.
- Sie erkennen Tiere und ordnen sie bestimmten Lebensräumen zu.

3.7. Arbeitsähnliche Tätigkeiten

Ziel

Fähigkeiten und Eigenschaften herausbilden, die die gemeinschaftlichen Beziehungen der Kinder positiv beeinflussen.

Aufgaben

- Verschiedenen mit der Arbeit zusammenhängende Tätigkeiten organisieren und dazu die Bedingungen sichern.
- Die Kinder sollen für sich selbst und für die anderen Aufgaben erfüllen.
- Mit Bestätigung und mit positiven Impulsen motivieren wir die Kinder zur Wiederholung der Arbeit.
- Unter arbeitsähnlichen Tätigkeiten verstehen wir die Körperpflege, das Anziehen die Selbstbedienung, die Gartenarbeit.

4. Lernen und Sprachbildung

Ziel

Der Kindergarten fördert die Entwicklung der sozialen und intellektuellen Lernfähigkeiten. Die intellektuellen Fähigkeiten des Kindes, seine Aufmerksamkeit, seine Phantasie, sein bildhaftes Denken entwickeln sich hauptsächlich durch das Spiel.

Aufgaben

- Unsere Aussprache, der Sprachgebrauch muß verständlich zum Nachahmen geeignet und vorbildlich sein.
- Positive Bewertung motiviert die Kinder zum Spacherwerb.
- Wir sichern viele Möglichkeiten, Situationen, in denen die Kinder ihren Wortschatz, die Satzkonstruktionen erweitern, festigen können, und in denen sie ihre passiven Sprachkenntnisse aktivieren können.

- Das Kind kann nur in seiner Muttersprache spielen, die Kindergärtnerin müssen nach dem Kennenlernen der einzelnen Kinder über den Sprachgebrauch in einer sprachlichen Situation während der Spielzeit selbst entscheiden, mit welchen Redewendungen und Wörter das Spiel zu begleiten.

Entwicklungsmerkmale am Ende der Erziehung im Kindergarten

- Die Kinder arbeiten gern gemeinsam.
- Sie helfen mit Freude.
- Die Kinder sind behilflich bei der Gartenarbeit.
- Sie sind aktiv bei den Essenvorbereitungen.
- Sie übernehmen gerne Aufgaben.

Die ungarische Stimmenaussprache der Kinder hat durch das in spielerischen Handlungen einbegriffenen Lernen der deutschen Sprache keinen Schaden erlitten.

Im Laufe des Spieles, der Arbeit, der Betreuung und des Lernens brauchen die Kinder die deutschen Worte und Sätze, je nach Begabung auf der Stufe der Kundigung und Bereitschaft mit Selbstsicherheit.

Im Kindergarten wird das Sprachstudium begründet. Die Kinder lernen Klang der Sprache, die Artikulation, die Aussprache kennen. Einzelne Mittel hat die Kindergärtnerin dazu: die Sprache. Mit vielen Sprechsituationen können wir andere Bereiche aktivieren. (Wortschatz, Strukturen)

Die Kindergärtnerin soll selbst immer vollständige Sätze verwenden. Die Aufmerksamkeit der Kinder kann erfolgreich gelenkt werden, wenn man die Aussagen durch Gestik und Mimik begleitet. Zuerst kurze Sätze verwenden, später die Längeren.

FESTE, DIE MIT DEN KINDERN GEFEIERT WERDEN

- St. Nikolaus (an einem Spielnachmittag mit den Eltern Geschenke herstellen).
- Weihnachten (mit der Gruppe Adventskalender basteln, Christbaumschmuck anfertigen, Adventskranz basteln, Geschenke für die Eltern anfertigen).
- Fasching (in der Gruppe Masken herstellen, Kostüme anziehen).
- Muttertag (Mit der Gruppe Geschenke anfertigen).
- Geburtstagfest (das Geburtstagskind feiern mit Liedern, Reimen, Märchen).

- Kindergarten
- Der Tag der Bäumen und Vögel.
- Abschlussfest (im Kindergarten).
- Snt Martin Tag
- Sant Barbara Tag

4.1. Anforderungen am ende des vorschulalters in der teilgemischten zweischprachigen Gruppe

Schulbereitschaft bedeutet: Leistungsfreudigkeit, Anpassungsfähigkeit, Kontaktbereitschaft und Aufrechterhaltung der Neugierde.

In der Spracherziehung bedeutet das schulbereite Kind folgendes:

- die Kinder sind anpassungsfähiger, weil sie in zwei Sprachen und Kulturen ihr Vorschulleben verbringen,
- die Kinder sind lernfähiger, weil sie die Aussprache der deutsche Sprache elernen und sich mit einem geringen Wortschatz in dem sie sich sicher fühlen,
- die Kinder sind neugierig auf die Sprache, weil sie altergemischte Situationen das produktive Sprechen erleben können und ständig die Bezugsperson, die Kindergärtnerin, nach ahmen können,
- die Kinder sind bereit, die Sprache zu lernen, weil sie eine gewisse Sprachfertigkeit erwerben, die durch die fortlaufende Wiederholung gefestigt ist.

Tartalom

I.	BEVEZETŐ	2
II.	NORMAFA ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA.....	4
II.1.	Óvodánk fő célja és feladatai.....	4
II.2.	Gyermekkép, óvodakép	6
II.3.	Óvodánk feltételei.....	9
II.3.1.	Óvodánk személyi feltételei	9
II.3.2.	Óvodánk tárgyi feltételei	11
II.4.	Egészséges nevelés	12
II.5.	Gondozás	14
II.5.1.	Testápolás.....	14
II.5.2.	Öltözködés.....	14
II.5.3.	Betegség és balesetmegelőzés	14
II.6.	Táplálkozás	15
II.7.	Mozgás.....	17
II.8.	Érzelmi nevelés és szocializáció.....	23
II.9.	Anyanyelvi nevelés.....	24
III.	FEJLESZTÉSI FELADATOK TEVÉKENYSÉGEKEN	28
III.1.	A Tevékenységekben megvalósuló tanulás	28
A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén.....		31
III.2.	Játék	32
III.3.	A természeti, társadalmi környezet tevékeny megismerése.....	37
III.4.	Matematikai tartalmú tevékenységek.....	39
III.5.	Verselés, mesélés	41
III.6.	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	45
III.7.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	48
III.8.	Munka jellegű tevékenységek	52
IV.	NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉS	56
V.	PROGRAMUNK SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEI	59
V.1.	Csoportszervezés	59
V.2.	Napirend, heti rend, a párhuzamosan végezhető tevékenységek szervezése.....	59
VI.	ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE	61
VI.1.	Az óvoda belső kapcsolatrendszere	62
VI.2.	Gyermekvédelem	63
VI.3.	Az óvoda külső kapcsolatai	65
VII.	Mellékletek.....	67

Legitimációs Záradék

A pedagógiai programot készítette az intézmény nevelőtestülete.

Budapest, 2022.08.22.

.....
Csonka Zsófia óvodavezető helyettes

A mellékelt ív alapján valamennyi pedagógus és alkalmazotti közösség tagjai
Az óvoda nevelőtestülete a dokumentumról nevelőtestületi elfogadás előtt véleményt alkotott. Kifogást nem emelt, ellenvetést nem tett.

Határozat:

Az óvoda testülete 2022.08.22-én tartott rendkívüli nevelőtestületi és alkalmazotti értekezleten 100%-os igen szavazattal a Pedagógiai Programot .....határozati számon elfogadta.

Budapest, 2022.08.22.

.....
Jegyzőkönyv vezető

A Pedagógiai Programot az óvoda vezetője jóváhagyta.

Nyilatkozom, hogy az általam jóváhagyott Pedagógiai Programot az éves elfogadott költségvetésen túl a fenntartóra többlet költségvetést nem ró.

Budapest, 2022.08.22.

.....
Doba Csilla
óvodavezető

Tájékoztatásul megkapja a fenntartó Budapest XII. kerület Hegyvidék Önkormányzata

A Pedagógiai Program tartalmát megismertem, tudomásul vettem.

Srsz.	Név	Beosztás
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		